

Рижі були в Парижі

Путін побував у Макрона. Разом зі своїм Петром та нашою Анною Ярославною
» стор. 5

Вогонь «добіг» до звалища

На Полтавщині не встигли загасити пожежу на одному сміттєзвалищі, як загорілося інше
» стор. 3

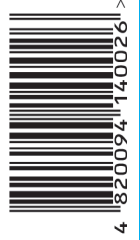
Аромат Анни

Упродовж червня триватиме фестиваль мистецтв на честь доньки Ярослава Мудрого
» стор. 13

Україна молода

Середа, 31 травня 2017 року

№ 66 (5227)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 26,39 грн.
1 € = 29,52 грн.
1 рос. руб. = 0,4 грн.

Чи є управа на московського попа

Парламент не квапиться вжити заходів для мінімізації впливу церкви, підпорядкованої Кремлю

» стор. 4

Артур Артеменко
керівник Головного управління персоналу,
заступник начальника Генштабу ЗСУ

«Призиватимуть громадян віком до 43 років, які мають відповідну військову підготовку у військових навчальних закладах, ступінь не нижче бакалавра, але не проходили військової служби».

КОЛІЗІЇ

Таємниці Майдану

Тиск на управління спецрозслідувань Генпрокуратури не припиняється, стверджує Сергій Горбатюк

Тарас ЗДОРОВИЛО

Чим більше часу проходить від героїчно-трагічних подій на Майдані, тим більше питань і перешкод, шаленого спротиву виникає під час розслідування злочинів режиму Януковича: занадто багато теперішніх можновладців чомусь бояться правди, й вочевидь їм є що приховувати.

«Слідство повсякчас стикається з перешкодами у розслідуванні цих справ, ці перешкоди надходять у тому числі й від керівництва Генпрокуратури, зокрема і від головного військового прокурора України Анатолія Матіоса, — заявив в ефірі телеканалу «112 Україна» начальник управління спецрозслідувань ГПУ Сергій Горбатюк. — З цього приводу я неодноразово надавав Генпрокурору письмові скарги з приводу того, у чому полягають ці порушення. Але, на жаль, реакції немає». Сергій Горбатюк нагадав, що наразі про підозру у «справах Майдану» повідомлено понад 350 особам, обвинувальні акти щодо понад 230 осіб спрямовано до суду, і вже є понад 35 вироків.

Говорячи про перешкоджання роботі, Горбатюк згадав про розслідування економічних справ: «Була нарада, на якій жодного обговорення розслідування економічних справ не відбувалося, було складено протокол, після чого цей протокол потрапляє до Матіоса, в нього вносяться завідомо неправдиві дані про те, що слідство неефективне, і справи забираються».

Яскравим прикладом «ефективної» (більш ніж дворічної) роботи військової прокуратури — є розслідування вбивства жінки 19 лютого 2014 року в Хмельницькому: тоді в бік містян, що прийшли до будівлі СБУ, лунали автоматні черги. Але після «розслідування» підпічними Матіоса замість того, щоб притягти до відповідальності працівників Хмельницького СБУ «з'ясувалося», що місцеві «майданівці» самі себе перестріляли... «Наш департамент був змушений забрати собі це провадження і фактично починати розслідування з нуля», — заявив Горбатюк.

Раніше Анатолій Матіос звинуватив Сергія Горбатюка у провалі розслідування «справ Майдану» та економічного блоку справ щодо злочинів команди Януковича. У свою чергу, Горбатюк написав до десяти рапортів із приводу незаконних дій Матіоса, «але реагування немає». «Упродовж останнього року я дію у законний спосіб. Але якщо реакції й далі не буде — є Вища рада правосуддя, куди можна звертатися, або якщо є ознаки якихось кримінальних правопорушень — в інший правоохоронний орган. Бо це порушення, на які треба реагувати», — додав начальник управління спецрозслідувань ГПУ.

Такі прокурорські війни не вселяють особливої надії, що врешті колись стануть відомими усі (!) фігуранти злочинів проти «майданівців» й економічних «діянь» команди Януковича. А тим більше — покарані. ■

НОВИНИ ПЛЮС

Застрелили радника керівника «Укрспирту»

На початку дев'ятої ранку 30 травня на вулиці Гришка, 9 у Києві невідомий з автомобіля застрелив чоловіка. Зловмисник зник із місця події на «Ауді» червоного кольору.

У поліції спочатку повідомили лише про те, що загинув киянин 1968 року народження. Пізніше з'ясувалося, що застреленим виявився колишній в. о. керівника «Укрспирту», а нині радник голови «Укрспирту» Віктор Панков.

«Під час огляду тіла судмедексперт виявив чотири поранення. З місця події експерти вилучили гільзу калібру 9 мм. Правоохоронці опитують свідків та очевидців», — офіційно повідомили правоохоронці. ■

НА ФРОНТІ

Міни — на фермі

Окупанти все частіше обстрілюють господарські підприємства Донбасу поблизу лінії фронту

Іван БОЙКО

Тоді як бойовики терористичної «ДНР» дещо зменшили інтенсивність обстрілів позицій ЗСУ, їхні «сусіди» з окупованого Луганська, навпаки, неабияк активізувалися. За словами речника Міноборони з питань АТО Андрія Лисенка, терористи «ЛНР» розгорнули активні бойові дії у трьох районах на Луганщині — Станично-Луганському, Новоайдарському та Попаснянському.

Зокрема, ворог гатив із мінометів по околицях селища Кримське і навіть провів короткий артилерійський обстріл Троїцького.

На маріупольському напрямку вже третю ніч поспіль окупанти гатили з артилерії калібру 122 та 152 мм по багатостраждальній Красногорівці. Тоді як на донецькому напрямку бойовики активно вели мінометний вогонь на ділянці фронту Кам'янка — Авдіївка — позиція «Шахта Бутівка».

«Під час одного з них окупанти випустили майже 40 снарядів по позиції ЗСУ. Також короткі мінометні обстріли відбулися в Луганському, Зайцевому, Верхньоторецькому та селищі Піски», — наголосив полковник Лисенко.

Під час одного з обстрілів російські окупанти накрили мінометним

ДО РЕЧІ

П'яний бойовик терористичної «ДНР» на блокпосту неподалік окупованого селища Олександрівка (за 20 км від Донецька) затримав патруль Спеціальної моніторингової місії на 10 хвилин без пояснення причин. Про це йдеться у звіті ОБСЄ.

Спостерігачі зазначають, що напередодні подібний випадок мав місце неподалік блокпосту бойовиків у селі Набережне (33 км на північний схід від Маріуполя). Тоді бойовики затримали спостерігачів на 33 хвилини.

вогнем навіть сільгоспдприємство «Бахмутський аграрний союз» у населеному пункті Новолуганське у вівторок на світанку. Внаслідок влучення кількох 120-мм мін пошкоджено дві свиноферми. На одній із них сталася пожежа, яку одразу ліквідували.

Упродовж минулого понеділка на східному фронті бойовики 50 разів відкривали вогонь, жоден із захисників України не загинув, проте троє українських бійців зазнали поранень унаслідок обстрілу. ■

ВІЙСЬКО

Комплект запасом

Розпочався призов військових фахівців через нестачу в армії піхотинців та артилеристів

Тарас ЗДОРОВИЛО

У червні розпочнеться черговий призов на службу в ЗСУ офіцерів запасу. Загалом у 2017 році до ЗСУ планують призвати близько чотирьох тисяч офіцерів запасу, вирошених військовими кафедрами вишів. Їх призвуть поетапно на строк 18 місяців із можливістю залучень до виконання завдань у зоні АТО після проходження перепідготовки. Тобто від класичної мобілізації це відрізняється

суто формально. Законодавство передбачає збереження за ними робочого місця та заробітної плати.

Нагадаємо, що ще в січні цього року Генштаб ЗСУ попередив, що «в 2017 році на військову службу призватимуть офіцерів запасу до 43 років, які закінчили військові кафедри вищих навчальних закладів, але раніше не служили».

Ця необхідність залучення молодих фахівців до військової справи викликана тим,

що після звільнення в запас шостої черги мобілізованих у лавах ЗСУ в зоні проведення АТО залишилися тільки контрактники. Однак темпи набору військовослужбовців на контракт сповільнилися, і Збройні сили відчувають брак кадрів і певний некомплект. Призвані офіцери запасу працюватимуть на посадах, на яких навчалися. Найбільше армія зараз потребує командирів піхотних та артилерійських бригад.

Найактивніше на «заклик Батьківщини» відгукнулася, як завжди, Західна Україна. Наприклад, на Львівщині ті, хто закінчили військову кафедру, хоч тільки починають отримувати повістки, але у львівському комісаріаті вже набрали понад 50% осіб із необхідної кількості. Як повідомив Львівський обласний військовий комісар Олександр Тіщенко, Львівщина повин-

на буде призвати 100 офіцерів запасу.

Коментар військового комісара Львівщини вочевидь характерний і для всіх інших областей України. «В зоні проведення АТО вони їхати не будуть за власним бажанням. За ними зберігається місце праці, весь соцпакет, і через два роки вони повернуться на своє місце, — зазначив Тіщенко. — Іншими словами, це та сама мобілізація, тільки призов за призовом. У мирний час, щоб «закосити» від військової служби, йшли на військову кафедру, зараз прийшла пора віддати борг перед державою».

Він також додав, що «це люди, які самі погодилися, декого переконали, що треба піти, але це люди, які вже пройшли медкомісію, вони вже відібрані і будуть включені з першим надходженням телеграми до наказу міністра оборони». ■

ДО ДАТИ

Хрест із розп'яттям

У київський музей передали особисті речі Євгена Коновальця

Євдокія ФЕЩЕНКО

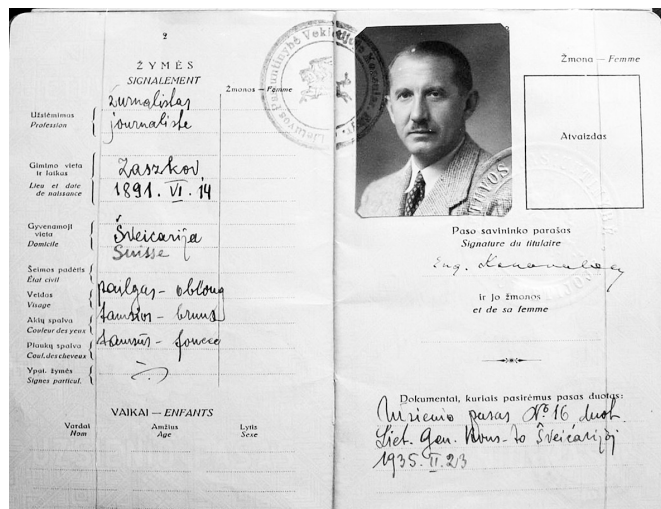
Музею Української революції 1917—1921 років, що діє у Києві в міському Будинку вчителя, передали особисті речі й документи полковника армії УНР, першого голови ОУН (з 1929 року) Євгена Коновальця. Окрім того, презентували унікальні друковані видання, газети й журнали, які розповідають про участь цього легендарного чоловіка у державному управлінні часів Української Народної Республіки.

Серед речей, які представлені відвідувачам музею — паспорт Євгена Коновальця, виданий Литвою. Саме ця країна надала громадянство українському націоналісту, переслідуваному сталінським режимом. Ще в колекції музею з'явилися

особистий годинник, а також сімейна реліквія Коновальців — настільний хрест із розп'яттям, з яким він подорожував. Оберіг Коновалець залишив у готелі Роттердама напередодні його зустрічі з майбутнім убивцею, агентом НКВС Судоплатовим.

Передачу речей Коновальця провели в рамках відзначення 100-річчя Української революції 1917-1921 років.

Нагадаємо, Євген Коновалець (14 червня 1891 — 23 травня 1938) — полковник Армії УНР, командант УВО, голова Проводу українських націоналістів (1927), перший голова ОУН (з 1929). У жовтні-листопаді 1917 року Коновалець спільно з однодумцями сформував Галицько-бу-

Литовський паспорт Євгена Коновальця.

ковинський курінь січових стрільців, який незабаром перетворився в одну з найбоєздатніших частин Армії УНР. За безпосередньої участі Коновальця у серпні 1920 року було створено Українську військову Організацію (УВО). У грудні 1922 року Коновалець був змушений емігрувати. 1929 року на конгресі у Відні під його керівництвом відбулося створення Організації українських націоналістів (ОУН), яку він і очолював.

Упродовж 1930-х років стався декілька замахів радянських спецслужб на Євгена Коновальця. 1938-го під особистим контролем Сталіна відбулась реалізація останньої операції з убивства провідника ОУН. Виконавцем терористичного акту став агент радянської служби зовнішньої розвідки Судоплатов.

Поховано Євгена Коновальця на цвинтарі Кросвейк у нідерландському місті Роттердамі. ■

ВІДХОДИ

Вогонь «добіг» до звалища

На Полтавщині не встигли загасити пожежу на одному сміттєзвалищі, як загорілося інше

Звалища сміття перетворюються на зони екологічного лиха.
Фото з сайту tribuna.pl.ua.

Ганна ЯРОШЕНКО

На другий день під вечір, 29 травня, нарешті ліквідували пожежу на полтавському міському сміттєзвалищі, що є справжньою екологічною бідною для села Макухівки Полтавського району. Там основний масив полігону твердих побутових відходів розташований за якихось 300 метрів від населеного пункту.

Як повідомила керівник прес-служби Головного управління ДСНС України в Полтавській області Світлана Рибалко, загорання сміття сталося на площі 15 соток, але оскільки глибина залягання непотребу тут дуже значна (його краї заввишки 15 метрів, а подекуди взагалі піднялися до позначки у кілька десятків метрів), то боротьба з вогнем розтягнулася майже на два дні.

Було залучено сім одиниць пожежно-рятувальної техніки, а також 28 чоловік особового складу. Причини пожежі наразі з'ясовують як правоохоронці, так і фахівці служби з надзвичайних ситуацій. За словами Світлани Рибалко, попри те, що на сміттєзвалищі весь час «промишляють» люди без певного роду занять, явних ознак того, що причиною займання став підпал чи необережне поводження з вогнем, не виявлено. Працівники комунального підприємства, яке обслуговує сміттєзвалище, стверджують, що ніяких робіт, пов'язаних із вогнем, не проводили.

— Якщо два роки тому, коли тут також виникла пожежа, було чітко видно, що хтось розклав багаття неподалік полігону твердих побутових відходів, а потім во-

гонь по сухій траві перекинувся на звалище сміття, то цього разу якихось слідів немає. А загалом фахівці розберуться, — робить висновок пані Світлана.

Водночас голова Ковалівської сільської ради, яка є органом місцевого самоврядування й у селі Макухівці, Олександр Бублик переконаний, що то був підпал. На його думку, якісь бешкетники підпалили очерет, а тоді вогонь «добіг» до звалища. Макухівці потерпали від смороду, оскільки над селом висіла суцільна димова завіса майже дві доби.

— Усім відомо, що полігон твердих побутових відходів давно переповнений, — констатує сільський голова. — На превеликий жаль, звалище непотребу розташоване на ковалівській землі, але ж комунальне підприємство Полтави «КАТП-1628» має державний акт на постійне користування цією ділянкою. Тож якось поліпшити ситуацію я не в змозі. Бо перша умова інвесторів, які воліли б зайнятися переробкою сміття, — монополія на нього. Я ж не можу їм цього пообіцяти. Застраховатися від подібних пожеж також не реально. ■

А ТИМ ЧАСОМ

Як розповіла Світлана Рибалко, у вівторок уночі, о 3.30, до Головного управління служби з надзвичайних ситуацій зателефонували працівники комунального підприємства «Чисте місто» Лубенської міської ради й повідомили, що горить міське сміттєзвалище. Тут вогонь охопив значно більшу площу — майже 2 гектари. Попри те, що вже з 4-ї години ранку там працювали три пожежно-рятувальні машини, близько 10 осіб особового складу, а також залучені бульдозери згаданого КП, швидко погасити пожежу навряд чи вдасться.

Дар'я БАВЗАЛУК

Музею Івана Франка у Львові вдалося знайти сенсаційні матеріали допитів і спостереження за дітьми та онуками Івана Франка. Ці документи науковці музею оцифрували, опрацьовують і незабаром оприлюднять. Розсекретити архіви КДБ вдалося у співпраці з Головним державним архівом СБУ. «У справі Тараса Франка є документи, які є агентурними донесеннями, і є протоколи допитів, оскільки його як буржуазного націоналіста підозрювали у тому, що він вербував до дивізії «СС Галичина» українських хлопців і був причетний до так званого «Союзу українських комбатантів», — повідомив директор Львівського музею Івана Франка Богдан Тихолоз.

У музеї вперше показали унікальні речі, які належали особисто Іванові Франкові та його родині. Найсентиментальнішою річчю на виставці є сорочечка, яку дружина Франка Ольга вишила для їхньої донечки. «Ольга Хоружин-

РАРИТЕТИ

І лавровий вінок

У музеї Івана Франка показують унікальні експонати

ська нарешті після трьох хлопців дочекалася свою радість, свою помічницю, донечку Ганнусю і їй вишила оцю сорочечку, яку Ганна дуже цінувала, оберігала, вивезла з собою в Канаду. Пізніше вона вдягала своїх дітей у неї і, коли перебувала в Україні у 1967 році, передала до нашого музею», — розповідає Михайло Кобрин, заступник директора Львівського музею Івана Франка. А ще із фондів вивезли рушник сина письменника Петра, січового стрільця, якого знищили енкаведисти.

Вперше показують і срібну ложку, яку подарувала Іванові Франку дружина Ольга в день їхнього шлюбу в Києві. А ще годинник письменника і лавровий ві-

нок, який на похорон літератора принесли січові стрільці. За словами, Михайла Кобрин, дізнавшись про смерть Івана Франка, січові стрільці разом із російською армією зупинили бої на три дні на його честь.

Окремий блок виставки — книжки, які Іван Франко дарував друзям з автографами. Одна книга підписана для Андрія Шенцицького, інша — для гімназійного товариша, тата якого пропонував Франкові стати дяком. Уперше музейники виставили оригінали світлин, серед них і шлюбна «знімка», як кажуть на Галичині.

До речі, 28 травня були 101-ші роковини з дня смерті Каменяра. ■

Тарас ЗДОРОВИЛО

СТОЛИЦЯ

Трубу зірвало

«Київенерго» має відшкодувати збитки власникам понівеченого майна

Потужний вибух у Голосіївському районі столиці в обід у понеділок перелякав чимало киян. Працівники ПАТ «Київенерго» в тепломережах проводили планове гідравлічне випробування, яке призвело до розриву труби і виливу води на поверхню: як зафіксували камери спостереження, асфальт і каміння розліталися в чималому радіусі та вгору до сьомого поверху.

У «Київенерго» виправдовуються, що масштабний прорив води на Голосіївському проспекті є наслідком зношеності тепломереж, які експлуатуються ще з 1979 року й давно вичерпали свій 25-

річний нормативний ресурс. Утішним є лише те, що прорив стався не взимку, адже тоді все навкруги ще й обдало б окропом. Наразі — вибиті шибки, кілька не на жарт пошкоджених автомобілів і вирва на прибудинковій території розміром 2х3 м.

В акціонерному товаристві заспокоїли, що людям, чие майно постраждало, пе-

реживати не варто, бо всі збитки постраждалим буде компенсовано «в установленому законодавством порядку». Уточнимо: йдеться про десятки вибитих шибок, понівечені металоконструкції та автівки.

Власникам автівок і постраждалого житлового фонду юристи радять звертатися до ПАТ «Київенерго» як

до організації, що надає послуги з постачання води та експлуатації мережі труб, посилаючись на їхнє повідомлення, адже ним вони підтвердили свою відповідальність за експлуатацію «несправних» труб. Громадяни можуть самостійно назвати суму заподіяної шкоди. Чи згодяться з нею винуватці — це вже інше питання. Якщо ні — варто підключати до справи юристів.

Скільки часу триватиме відшкодування і як узагалі ця процедура відбуватиметься, юристам складно сказати, адже чинне законодавство не передбачає таких випадків, а є лише певні норми загально-го характеру, які регулюють питання відшкодування. ■

КОНКУРС

«Нобелівка» для вчителів

Переможець в Україні отримає 100 тисяч гривень і безплатне підвищення кваліфікації

Олена КАПНІК

В Україні розпочали прийом заявок на всесвітню відому премію Global Teacher Prize Ukraine. В усьому світі Global Teacher Prize знають як «Нобелівську премію» для вчителів. Її три роки тому започаткував арабський мільярдер Санні Варкі. Таким чином організатори намагаються популяризувати новаторські підходи в освіті та підвищувати престиж професії.

Український етап премії ініціювала громадська спілка «Освіторія». «Згідно з дослідженнями, 82% українських учителів не задоволені своїм соціальним статусом. 60% визнають важливою проблемою зниження соціального статусу вчителів. Ця проблема існує у всьому світі. Чи не єдиною країною, де професія вчителя за престижністю дорівнює професії лікаря, є Корея», — каже голова «Освіторії» та організатор проекту Global Teacher Prize Ukraine Зоя Литвин.

Номінувати вчителя на здобуття премії може адміністрація школи, учні чи батьки. Крім цього, вчитель може самостійно оформити заявку на участь у конкурсі. Прийом заявок на Global Teacher Prize Ukraine триватиме до 15 серпня.

Журі конкурсу складається з експертів у галузі освіти, лідерів думок та видатних педагогів. Воно обере 20 найкращих учителів. Після комплексного оцінювання та розширених інтерв'ю у вересні буде визначено п'ятірку фіналістів. Переможця назвуть у День учителя.

Переможець Global Teacher Prize Ukraine отримає 100 тисяч гривень, рік безплатного підвищення кваліфікації. Його також зареєструють на світову премію та поїздку на Global Education 2018 у Дубай. Там оголосять ім'я найкращого вчителя у світі.

До слова, Україна вже потрапляла у ТОП-50 Global Teacher Prize. На премію номінували Галину Дудич. Вона — викладачка англійської мови однієї з гімназій у Кропивницькому. Педагог використовує на уроках смартфони і GoogleClass, проводить міжнародні скурп-конференції у класі тощо. «У вітчизняних педагогів немає мотивації, аби впроваджувати новітні підходи, потрібні додаткові зусилля і додатковий час. Global Teacher Prize Ukraine відкриває перед українськими викладачами нові можливості та показує, наскільки важливо ініціювати творчий процес, не боятися сучасних технологій. Зрештою, це покращить рівень знань дітей та підвищить повагу суспільства до нашої професії», — каже Ганна Дудич.

У 2015 році найкращою викладачкою планети визнали американку Ненсі Етвелл. Вона запропонувала викладати літературу у формі воркшопів із читання та письма. У 2016 році мільйон отримала біженка з Палестини Ханан аль-Харуб. Педагог спеціалізується на навчанні дітей, травмованих у результаті насильства. А у 2017-му переможницею стала Меггі Мак Доннел. Вона боролася з проблемою самогубства серед підлітків у віддаленому селі на півночі Канади. ■

Олександр Бригинець
народний депутат, автор законопроекту

«Жодним пунктом цього законопроекту не обмежуються жодні релігійні процедури. Про жодну заборону церкви, а тим паче вплив на релігійні процеси чи саме віросповідання, взагалі не йдеться».

Наталія Лебідь

Хтось справедливо зауважив: немає більш мобільного, слухняного та організованого прошарку соціуму, аніж віряни православної церкви Московського патріархату. При потребі вони демонструють чудеса форс-мажору: якщо треба розгорнути якусь акцію, зібрати «московських» віруючих — це справа однієї-двох годин. Вони завжди готові до бою — з усією своєю агресією та екзальтованою істерикою, яка так добре виглядає на російських телеекранах. Востаннє московський клір збирав свій «електорат» під Верховною Радою, коли парламент мав розглядати «антицерковні» законопроекти. З цієї затиї, до речі, так нічого й не вийшло — не в останню чергу завдяки позиції Блоку Порошенка.

Новація номер один: заборонити церкві антиукраїнську діяльність

Ще у 2016 році у Верховній Раді було зареєстровано два законопроекти, метою яких автори називають захист національної безпеки України та забезпечення громадян від впливу антиукраїнської пропаганди, яку можуть просувати у релігійних організаціях. Згідно з проектом Закону «Про особливий статус релігійних організацій, керівні центри яких знаходяться в державі, що визнана державою-агресором» (№4511), особливий статус передбачатиме підписання договору між державою та релігійною організацією, при цьому остання бере зобов'язання поважати суверенітет, територіальну цілісність та закони України.

Санкції за порушення законодавства або встановлення факту співпраці з представниками мілітарно-терористичних угруповань передбачають припинення діяльності організації. Водночас запропонований законопроект декларує і зобов'язання держави — гарантувати права та безперешкодно діяльність релігійним організаціям. Крім того, наголошують автори проекту, документ не містить жодних обмежень щодо самих релігійних процесів та не забороняє церкву як таку. Авторів та експертів-релігієзнавців переконані, що найбільший ризик існує для УПЦ МП.

«Московський патріархат керує призначеннями священників і диктує акценти під час проповіді. Згідно з Конституцією, церква в Україні відділена від держави, але держава не може спокійно дивитися, коли в церквах іде відверта антиукраїнська пропаганда. На жаль, зараз Московський патріархат є інструментом впливу на нас державою-агресором, яка вбила 10 000 громадян. Зайдіть до бази даних «Миротворець», скільки там є служителів Московського патріархату? Їх там кілька сотень! Тих людей, які з автоматами позували на фоні наших вбитих воїнів, які читали проповіді, щоб відокремити частину України і приєднати її до Росії. Усі ці люди порушили законодавство і є злочинцями», — вважає нардеп Антон Герасименко.

Законопроект №4511 належить авторству кількох нардепів, переважно з Блоку Порошенка та «Народного фронту» — Дмитру Тимчуку, Андрію Левусу, Олександрю Бригинець, Олегу Петренку на інших. Його критики зауважують, що дух і буква цього законопроекту суперечить українській Конституції. Власне, Головне науково-експертне управління парламенту і звернуло увагу на те, що право на свободу світогляду та віросповідання гарантоване Конституцією України, а церква в Україні відокремлена від держави. Тому надання «особливого статусу» з боку держави для деяких релігійних ор-

ганізацій, на його думку, може розцінюватися як втручання держави у діяльність церкви. Тож парламентські експерти рекомендували цей законопроект відхилити. А міністерство культури та Комітет Ради з питань культури і духовності дали іншу пораду — прийняти законопроект у першому читанні з подальшим його доопрацюванням.

Новація номер два: заборонити УПЦ МП захоплювати чуже

Тепер із приводу законопроекту №4128. Ним пропонується внести зміни у чинний Закон «Про свободу совісті та релігійні організації» щодо врегулювання процедури заміни юрисдикцій-

Московський «батюшка» чіпляє «георгіївську стрічку» під час ходи 9 травня.
Фото сайту «Главком».

ної належності релігійних громад. Писав цей закон також цілий творчий колектив: нардеп від «Народного фронту» Віктор Єленський, голова фракції Блоку Порошенка Артур Герасимов, позафракційний Сергій Тарута, «радикал» Андрій Лозовий та інші. Про що йдеться в документі? Єленський наполягає, що кожен віруючий має право змінити релігійну підлеглисть, тим паче, що в багатьох населених пунктах люди вже не хочуть перебувати в Московському патріархаті. За цим законопроектом, Закон «Про свободу совісті та релігійні організації» доповнюється терміном «самоідентифікація»: «Належність особи до релігійної громади визначає її самоідентифікація із цією релігійною громадою, підтвердженням чого є участь у релігійному житті конкретної громади».

Відтепер, якщо «самоідентифікована» громада вирішить перевести приход у тому чи іншому населеному пункті з Московського патріархату до Київського (або навпаки), то храм, відповідно, змінить релігійну юрисдикцію. Природно, що у подібній новачці УПЦ МП вбачає небезпеку для себе загрозу. Хоча сама «московська» церква не соромиться відбирати у «конкурентів» з Київського патріархату храми та зазіхати на чужі громади. Досі все це робилося без жодних законних підстав, і саме

П'ЯТА КОЛОНА

Чи є управа на московського попа

Парламент не квапиться вжити заходів для мінімізації впливу церкви, підпорядкованої Кремлю

Мітинг під Верховною Радою.
Фото УНІАН.Симпатички УПЦ МП, як завжди, активні та наполегливі.
Фото УНІАН.

тому законопроект №4128 хоче покласти край подібній практиці. Утім, документ так само отримав негативний вердикт Головного науково-експертного управління. Але, за словами народного депутата від «Народного фронту» Вікторії Сьюмар, якщо у якогось з двох «церковних» проектів і є шанс бути проголосованим принаймні в першому читанні, то саме у 4128-го.

Можливо, так воно і є, проте 18 травня, в день, коли обидва згадані законопроекти мали розглядати у Верховній Раді, депутати за них так і не взялися. Формальна причина: просто не встигли. Неформальна — Блок Порошенка, чия прихильність до партнера по коаліції — «Народного фронту» — залежить від політичної кон'юнктури, на цей раз вирішив не підігравати «фронтівикам». Адже саме вони й були найпершими лобістами «антицерковних» законів — попри те, що писали їх змішані групи авторів. «Ми повинні не просто тричі, а триста тричі подумати перед тим, як у питання, пов'язані з релігією та церквою, втручатися через законодавчі дії. Вважаю, що сьогодні ми не повинні це розглядати, і ми це розглядати не будемо», — говорив напередодні заступник голови фракції БПП Олексій Гончаренко. Відтак питання виявилось не те щоб зовсім закритим, але відкладеним на невизначений термін.

Реакція зацікавлених

І хоча спроба обмежити антиукраїнську діяльність УПЦ МП не завершилася нічим конкретним (так само, як і ідея введення візового режиму з Росією), реакція на неї не забарилася. Численний мітинг представників Московського патріархату звинуватив народних обранців у посяганні на їхню свободу віросповідання. Відтак УПЦ МП звернулася до депутатів із закликом не ухвалювати «антицерковні» закони, погрожуючи натомість релігійною війною в Україні.

«Українська православна церква неодноразово наголошувала на небезпеці цих законопроектів, які мають не тільки антицерковний, а й антидержавний та антинародний характер, і їхнє прийняття призведе до релігійної ворожнечі, дискримінації та порушення свободи совісті та віросповідання. Реалізація цих законопроектів відкриє двері для релігійної війни та покладе негативний відбиток на Україну на міжнародній арені», — йдеться в офіційній заяві церкви. Звісно, що на законопроекти бурхливо відреагували передусім й у Кремлі, назвавши їх «неприпустимими».

А патріарх РПЦ Кирило навіть утруднив себе писанням

звернення щодо цього Папі Римському, Генсеку ООН, а також лідерам «нормандської четвірки». Ініціативи українського парламенту активно засудили й російські ЗМІ. Втім, не всі. Відомий російський публіцист і журналіст Олександр Невзоров в ефірі радіостанції «Ехо Москви» зазначив, між іншим, наступне: «Я візьму на себе сміливість рекомендувати українцям як можна швидше і як можна більш однозначно та жорстко вирішити питання з РПЦ, з московською церквою, яка перебуває на території України». Невзоров додав: «Тому що до тих пір, поки вони не припинять діяльність цієї організації або істотно не зменшать її на території України, до тих пір їм не вдасться перемогти навіть в ідеологічній війні з Росією, оскільки це пропагандистська організація — це організація, яка висмоктує в Україні гроші, і на ці гроші жирує і, знову-таки, веде війну проти України. Тому тут треба, що називається, квапитися», — сказав він.

Добре, що подібні речі розуміє Невзоров, але погано, що до такого усвідомлення не доріс, приміром, той-таки Олексій Гончаренко. Втім, заборона російських соцмереж, на яку зважився Петро Порошенко, все ж таки вселяє надію. ■

Ігор ВІТОВИЧ

На цю зустріч Путін «напросився» сам і став першим закордонним лідером, якого прийняв після вступу на посаду президент Франції Еммануель Макрон. Формальним приводом для поїздки в Париж стало відкриття виставки з нагоди 300-річчя відвідин Франції російським царем Петром I та встановлення французо-російських дипломатичних відносин. Зустріч у Версалі тривала майже три години. Говорили про ситуацію в Сирії, конфлікт в Україні та про співпрацю Росії та Євросоюзу, а потім ще 40 хвилин відповідали на запитання журналістів.

Чому Макрон вигнав російських журналістів?

Під час спільної прес-конференції Путін і Макрон не приховували неприязні, навіть ворожості один до одного. Певне такого ж характеру була й дискусія між ними за зачиненими дверима. Хоча в розмові з журналістами Макрон підкреслював, що обмін думками з російським лідером вийшов щирим, попри «наявні розбіжності». Путін заявив, що лідери намагалися знайти спільні підходи до вирішення складних питань.

Стосовно конфлікту на Донбасі французький лідер наголосив, що виступає за якнайшвидшу зустріч у «нормандському форматі» — за участю лідерів України, Росії, Німеччини та Франції. Макрон визнав, що порушив низку конфліктних питань у «відвертому діалозі» з Путіним, проте не уточнив інших конкретних позицій розмови щодо України. «Ми маємо знайти рішення, прийнятне і для української, і для російської сторін задля деескалації конфлікту», — зазначив він і нагадав про важливість виконання Мінських угод. Путін, у свою чергу, розкритикував європейські санкції проти РФ через український конфлікт.

Щодо Сирії президент Макрон заявив, що «будь-яке використання хімічної зброї відразу ж буде приводом для відповіді» Росії. Відновити мир у Сирії, на думку Макрона, допоможе політичне рішення. Пріоритетним завданням він назвав боротьбу з тероризмом.

Гострий інцидент під час

■ ЗУСТРІЛИСЯ-ПОГОВОРИЛИ

Рижі були в Парижі

Путін побував у Макрона. Разом зі своїм Петром та нашою Анною Ярославною

Чи задоволений Путін зустріччю у Версалі? На його обличчі все написано.

прес-конференції стався, коли Макрон відповідав на запитання щодо виборів у Франції. Кореспондент російського телеканала RT сказала, що в російських журналістів були «певні складнощі» з отриманням доступу до передвиборчого штабу пана Макрона. «Як ви плануєте вибудувувати відносини з іноземними журналістами?» — поцікавилася вона. Пан Макрон відповів: «У нас прекрасні відносини з іноземними журналістами, якщо вони такими є. Russia Today і (інформаційна агенція) Sputnik — це агенти впливу». За словами, через це їх не вносили до журналістського пулу кандидата у президенти і просто витурили з виборчого штабу. Путін не став коментувати цю заяву. А його прес-секретар Дмитро Песков пізніше сказав: «Ми не згодні з такою оцінкою».

Переплутав Русь із Росією

Та Путін не був би Путіним, якби не виявив свою імперську нахабність. Заглиблюючись у витюки російсько-французьких стосунків, він назвав королеву Франції Анну, дочку князя Київського Ярослава Мудрого, «русской». «Не з поїздки

царя Петра до Франції почалася історія російсько-французьких відносин, вона має набагато глибше коріння. Освічена французька публіка знає про «русскую» (цитуються за текстом прес-служби Кремля. — Ред.) Анну, королеву Франції; молодша дочка нашого великого князя Ярослава Мудрого була дружиною Генріха I і внесла істотний внесок у розвиток Франції, будучи однією із засновниць як мінімум двох європейських династій — Бурбонів і Валуа, — одна з яких досі править в Іспанії», — козирнув знанням історії Путін.

Російська державна пропаганда вже давно зробила «русским» київського князя Володимира Великого, а тепер «русской» стала і донька Ярослава Мудрого. 1051 року Анна Ярославна, відома у світі як Анна Київська, дочка Київського князя Ярослава Мудрого та шведської принцеси Інґгерди, вийшла заміж за Генріха I, короля Франції, і стала королевою. Це сталося майже за сто років до заснування селища Москви близько 1147 року, коли Москву вперше згадано в письмових джерелах. Лише через кілька століть по тому це

місто об'єднало навколо себе землі, які ще пізніше склали державу, що присвоїла собі назву занепадої на той час Київської Русі — «Русское» царство чи потім у візантійському звучанні «Россія», «Російська імперія».

Переїняття назви давньоукраїнської держави є для сучасної Росії приводом для спекуляцій із заявами про ведення своєї історії від давньої Київської держави і твердженнь про «російський» (рос. «русский») характер Київської Русі та її діячів. В адміністрації Петра Порошенка змушені були відповісти на таке перекручування історії. Заступник глави адміністрації Дмитро Шимків заявив, що російський президент Путін «намагався ввести в оману» французів. «Анна Київська, королева Франції, з Києва, а не з Москви (Москва навіть не існувала на той час)», — наголосив Шимків. За його словами, українська громада у Франції бере активну участь у вшануванні пам'яті Анни в Санлісі, де вона заснувала монастир. А знамените Реймське Євангеліє, яке використовували під час коронацій французьких королів, спочатку було власною книгою Анни з відомої бібліотеки її батька Ярослава Мудрого, великого князя Київського. Також Шимків зауважив, що потрібно звернути увагу на знак Ярослава Мудрого у формі тризуба. «Вам потрібні ще інші докази походження Анни Київської?» — риторично запитує він.

Підсумовуючи цю зустріч, можна сказати, що французький президент у своїх політичних контактах із Москвою орієнтується на Ангелу Меркель та її лінію щодо Путіна. Потрібно підтримувати контакт із Росією, зустрічатися і мати змогу обговорювати проблеми. Однак це не стане початком чудової дружби. На відміну від президента США Дональда Трампа, молодий французький лідер уже достатньо зрілий. Макрон зробив усе і навіть більше, щоб одночасно і залучити Путіна до діалогу, і вказати йому на його місце. По суті, Макрон просто відсік усі ці нестерпні ігрища кремлівського господаря і нині чітко каже йому, чого від нього хоче. ■

■ ДУМКИ З ПРИВОДУ

«Присвоєння» Путіним київської князівни Анни Ярославни викликало щире обурення й жваве обговорення в соціальних мережах. Наведемо лише деякі думки, озвучені у «Фейсбуці».

Оксана Забужко, письменниця:

— Коли Путін на виду в цілої Франції цинічно, як Крим, «віджимає» Анну Київську на баланс РФ, він прекрасно знає свою цільову аудиторію. Чого не можна сказати про українців, які лише дивуються його нахабству, не розуміючи, що зараз — от саме зараз, уже на завтра! — потрібна з цього приводу реакція українського МЗС.

Тому що французи СПРАВДІ не пов'язують ні давнього Києва, ні Руси з Україною, а от із Росією якраз пов'язують. І в академічних і культурних міліеух на те працює ціла армія «друзів російської культури», і це й є той дбайливо виплеканий (іще зусиллями НКВС-МДБ-КДБ) фундамент «французько-російської дружби», на якому, дуже значною мірою, держиться сучасна французька «русофонія».

Ірина Герасченко, народний депутат:

— Ярослав Мудрий — російський князь, а Анна Ярославна — російська князівна?.. А Київ тоді — російське місто, як і Крим — російська вотчина? На кого це розраховано? Окрім, звичайно, внутрішнього користувача, що Русь — це апіорі синімім Росія. Шизофренія, яка має насправді одну мету — виправдати агресію і захоплення українських земель...

Олексій Куринний, юрист, громадський діяч:

— Українство вперше так активно й дуже правильно зреагувало на «русскую» Анну Ярославну. Для нас це означає: маємо нарешті на рівні парламенту та Мінсвіти відкинути ідею про «трієднію древнерусскую народність» (більшовицьку політтехнологію), покінчити з багатовекторністю у вивченні історії у вищих і на рещті визнати декларацію ВРУ чи бодай освітнім циркуляром українців прямими нащадками та спадкоємцями саме Русі й русинів. Можливо, і вживати назву Русь поряд із назвою України. Є ж Боснія-Герцеговина, то може бути і Русь-Україна. Останнє може здійснити лише парламент.

Про київський фестиваль мистецтв на честь Алені Ярославни читайте на 13 стор.

■ СТИХІЯ

Кара небесна

Під час руйнівного урагану в Росії загинули 16 осіб

Олег БОРОВСЬКИЙ

Кількість загиблих унаслідок урагану в Москві та Підмосков'ї вчора зросла до 16 осіб. Увечері 29 травня мер російської столиці Сергій Собянін заявляв про 11 загиблих. Нові дані повідомили у Слідчому комітеті Росії. У Москві загинули 11 людей, в області — 5.

Влада також повідомила про 150 постраждалих унаслідок урагану, 108 із них залишаються в лікарнях. Вони отримали удари, садна, переломи, черепно-мозкові травми, а також травми хребта. За словами посадовців, серед постраждалих — понад 20 дітей.

Негода розгулялася в Москві вдень у понеділок. Сильна злива супроводжувалася різкими поривами вітру, через які падали дерева та металеві конструкції. За даними МНС, ураган повалив понад 3500 дерев, пошкодив покрівлі 140 будівель і понад 1500 машин. Також залишилися без струму понад 300 населених пунктів у Московській, Рязанській і Тульській областях. Більшість мешканців Москви не отримали смс-повідомлень про ураган, що насувається.

За даними «Інтерфаксу», цей ураган став найсмертоноснішим за останні 100 років. У 1904 році внаслідок смерчу в Москві загинули понад 100 людей. ■

Ураган у Москві став найсмертоноснішим за останні сто років.

■ А ТИМ ЧАСОМ...

Повені на Шрі-Ланці забрали життя 180 осіб

Станом на ранок вівторка кількість жертв масштабних повеней і зсувів у Шрі-Ланці збільшилася до 183 осіб. Ще 110 осіб вважають зниклими безвісти. Про це повідомляє інформагенція «Франс Пресс» із посиланням на місцеві ЗМІ. Центр управління надзвичайними ситуаціями заявляє про 600 тисяч осіб, які вимушено стали внутрішніми переселенцями через знищення чи серйозне пошкодження їхніх помешкань. Окрім того, десятки тисяч осіб не мають доступу до питної води, оскільки внаслідок повені забруднено колодязі. Уряд закликає волонтерів допомогти в очищенні води. До подолання наслідків катастрофи і рятувальних операцій підключили тисячі військових. В ООН уже заявили, що нададуть Шрі-Ланці засоби для очищення води. ВООЗ пообіцяла відправити команди лікарів до районів, що постраждали. Японія надасть своїх експертів із подолання наслідків катастроф.

■ НОВИНИ ПЛЮС

Влада в Києві досі живе дружбою з Росією

Сьогодні виповнюється 20 років із дня укладання «Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією», який підписали в Києві 31 травня 1997 року тодішні президенти Леонід Кучма та Борис Єльцин. Нагадаємо деякі його положення: «Високі Договірні Сторони <...> будують відносини одна з одною на основі принципів взаємної поваги суверенної рівності, територіальної цілісності, непорушності кордонів, мирного врегулювання спорів, незастосування сили або загрози силою, включаючи економічні та інші способи тиску, <...> сумлінного виконання взятих міжнародних зобов'язань, а також інших загальноєвропейських норм міжнародного права <...> Високі Договірні Сторони сприятимуть створенню рівних можливостей і умов для вивчення української мови в Російській Федерації та російської мови в Україні». Попри те, що всі наведені положення грубо порушені російською стороною, українська влада до цього часу не денонсувала договір, вважаючи, певно, агресію Росії прикритим «непорозумінням» між двома братськими народами.

Сенат Нідерландів дав «зелене світло» Україні

Учора верхня Палата Генеральних штатів (парламенту) Нідерландів, яку неофіційно називають сенатом, підтримала документ про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Після минулорічного референдуму процес ратифікації угоди було зупинено. Тепер асоціації України та ЄС дали «зелене світло». Це кладе край невизначеності щодо напрямку розвитку, який для своєї держави обрали українці. Адже Нідерланди досі були єдиною країною ЄС, яка ще не здійснила ратифікації українсько-європейської угоди.

ГЕРОЇ НАШОГО ЧАСУ

Ніна РОМАНЮК
Волинська область

Лучанин Костянтин Байчук був у числі перших офіцерів-добровольців, які пішли у військкомат ще в березні 2014 року. Коли стало зрозумілим, що почалася реальна війна проти нашої держави. У ті дні черг у військкоматах не було. На місцевому Майдані вирував мітинг, а під сценою стояла ціла черга місцевих політиків та активістів, які бажали прорватися до мікрофона, щоб засудити сепаратизм. І лише жменька свідомих чоловіків уже розуміла, що настав час не словами, а діями захищати Україну. Для Костянтина навіть питання не стояло йти чи не йти на війну. Попри те, що йому було вже під п'ятдесят і що він недавно став татом у четверте...

Його військова морська спеціальність, а він гідроакустик підводного човна, ніяк не пов'язувалася із Сухопутними військами. Тому не одразу вдалося потрапити у Збройні сили України. До армії його покликали несподівано за кілька днів до піввікового ювілею...

«Ми були готові переможно в'їхати на броні хоча б у Ростов»

■ Костянтин, навіть не питаю, чи були ви на Майдані. Ви там не могли не бути...

— Звичайно був, хоча не міг собі дозволити весь час там знаходитися. У моменти найбільших загострень у Києві збиралися з друзями й їхали. Роботи там вистачало всім. Зокрема, ми охороняли Будинок профспілок. Після Майдану пішли у військкомат, як офіцери запасу. Мобілізації чекав майже рік. Але на дивані не лежав. Багато хто з офіцерів запасу, пройшовши Майдан, вирішили освіжити свої бойові навички. Наприкінці березня, коли була загроза появи «зелених чоловічків» на кордоні з Білоруссю, з групою однодумців поїхали допомагати прикордонникам охороняти кордон. Одну з таких груп доручили очолити мені. Цілодобово патрулювали вздовж всієї лінії кордону. У Донецьку вже горять хати, люди втрачають усе, що нажили за вік. Ми хотіли не допустити, щоб це докотилося й до нас. Дякувати, загроза з Білорусі тоді не підтвердилася, хоча теоретично вона існує завжди. Наприкінці травня ще з трьома офіцерами запасу з Луцька поїхали в Київ на тижневий диверсійно-партизанський вишкіл, що проводили на базі покинутого піонерського табору. На Великдень із групою самооборонців їздили святити волинські пасочки у триколірний на той час Харків. Взагалі того року було багато різних волонтерських поїздок і в зону АТО, і навіть у Європу, де влаштували агітаційний автопробіг містами Німеччини та Польщі. Повернувшись звідти з трьома подарованими автомобілями швидкої допомоги для потреб ЗСУ. Осінь теж пройшла у навчаннях, бо при міському військкоматі почала формуватися територіальна рота резерву. І ми з кількома побратимами першими написали рапор-

У розбитій бібліотеці Мар'їнки.

«Знаю одне: що ми пройшли пройдемо, — не

Офіцер-доброволець Костянтин Байчук — про те, чому сам попросився у військо та чи має Україна добровольчий потенціал на майбутнє

— Усе було настільки швидко, що вона не встигла відреагувати. Опам'яталася, коли я вже був під Києвом на коротких офіцерських курсах при Академії Сухопутних військ. Де хто з друзів говорив про малих дітей, але це казали здебільшого ті, хто знайшов пояснення, чому вони втікають від виконання свого головного чоловічого обов'язку. Все добре. Дружина впоралася. Я знав, що вона впорається. Старші діти допомагали, вони вже дорослі. Таких, як я, багато було. Якби всі шукали причини й розповідали, що в

хвиля патріотизму, сприймаєш усе по-іншому. От своє п'ятдесятиріччя міг банально відсвяткувати в ресторані чи вдома біля свого каміна, а святкував у холодній казармі. Але які хлопці там зібралися! Душа просто співала. Я взагалі думав, що прийду туди старий, німецький, а виявилось, що я далеко не найстарший і не німецький. Наша четверта хвиля дуже відрізнялася від попередніх трьох. Вона була наймасовішою й організовувалася тоді, коли вже був Донецький аеропорт. Нас, офіцерів, відправили на місячне навчання під Києвом, організоване Академією Сухопутних військ.

Це був час найбільших наших втрат. Вечорами сиділи, слухали розповіді про ДАП, Дебальцеве. І всі були готові їхати під обстріли й реально воювати. Я потрапив у 14-ту бригаду, пройшов із нею всі чотири полігони. Після гіркого досвіду 51-ї бригади нову бригаду готували дуже серйозно. Спочатку був Рівненський полігон, після нього нас спільно перекинули охороняти залізницю на Дніпропетровщину, бо на травневі свята 2015-го очікували провокацій і наступу, боялися, що диверсійні групи переріжуть залізничне сполучення. Наприкінці червня 2015-го потрапили в сектор «М» біля Маріуполя. Коли була пекельна спека, пройшли наймасштабніші наступальні навчання у Широкому Лані. І через річку переправлялися, й авіація була задіяна, тобто все було дуже потужно.

■ І була віра, що війна швидко за-

кінчиться...

— Так. Багато хто вірив, що буде наступ. Ми справді надіялися, що на броні переможно в'їдемо хоча б у Ростов. Такі настрої були... Не думали, що все так затягнеться.

«Раніше тут люди тримали в руках книги. Сьогодні зброю»

■ Це правда, що у вас тече кров донських козаків?

— Мої дідусь із бабусею родом із Ковеля. Коли у 1916 році був брусиловський прорив і німці зайшли в Ковель, державних службовців, а дід працював на залізниці, евакуювали на Дон. Вони там і залишилися. А за маминою лінією є коріння донських козаків. Батьки народилися у Таганрозі. Це колишня Україна, до речі. У Таганрозі я навчався в радіотехнічному інституті на гідроакустика підводних човнів, хоч виріс у Луцьку. Там отримав і свою військову освіту. Дивувало в ті часи, а навчався у 1982-1987 роках, що дуже багато хто з місцевих асоціював себе з Україною. Вони знали про своє українське коріння, пам'ятали, що їхню землю колись передали Росії. Видавало їх і українське «г». Щовихідних таганрожці потягали їхали в Донецьк по продукти, бо тут матушка Росія, кордон і нічого немає, а в сусідньому Донбасі все є, бо там Україна.

■ А тепер донські козачки на Донбасі кров українську проливають...

— Треба ще розібратися, які там козаки воюють. Хто читав «Тихий Дон» Шолохова, той знає, як радянська вла-

«Багато людей, які сьогодні живуть цивільним життям, пройшли бої й загартувалися в гарячих точках. Так що резерв є».

ти. Ця рота мала охороняти ключові об'єкти в області на випадок, коли до нас прийдуть «зелені чоловічки». А 3 лютого 2015 військкомат нарешті згадав про мене. 8 лютого мені мало «стукнути» 50, і я просив, мовляв, дайте відсвяткую по-людськи день народження. Ні, сказали, якщо ідеш, то йти. Хоча за мобілізацією мене взяти не могли, бо був багатодітним татом, у нас якраз народилася найменшенька Софійка. Тому попросили написати заяву, що йду добровольцем.

■ Як дружина відреагувала на ваше рішення йти на війну? Ви залишали її вдома з чотирма дітьми. Не кожна жінка таке прийняла б...

мене те, в мене се, хто захистив би країну? Мене питали у військкоматі, коли вперше прийшов записуватися добровольцем: «Чого, воевати хочеш?». Дурний хоче воювати. Служити хочу. А коли треба — буду воювати.

■ У першу хвилю мобілізації не дуже дивилися на кількість дітей. Брали всіх, кого вдавалося взяти...

— Можливо спочатку, але потім брали це до уваги. Бувало, йшли служити хлопці, у яких по троє дітей, а згодом «зіскакували», побачивши, що і як.

■ У вас такого бажання не було?

— Та ні. Навіть навпаки. Бо у 50 років, коли в країні є така потужна

да донських козаків рубала. Там люди завжди були далеко не московського коріння, не бідні й військово обізнані. Тому крові там багато пролилося, коли радянська влада на Дон прийшла. Там ніхто не хотів «совка».

■ Бачила недавно сюжет із зони АТО: етнічний росіянин, який служить в українській армії, пояснює свій вибір: «Якби Україна напала на Росію, я воював би на боці Росії. Але Росія напала на Україну, тому я мушу бути на боці України». Та далеко не всі навіть українці зробили свій вибір на користь своєї Батьківщини...

— Із першого дня, коли я потрапив у казарму під Києвом, дуже багато зустрів російськомовних офіцерів. Наша армія до сьогодні ще залишається більше російськомовною. І на це треба зважати. Є багато дітей потомствених офіцерів, які свого часу приїжджали звідусіль в Україну. Якщо команди українською вони й виконують, то в спілкуванні переходять на російську. Та потроху все змінюється. У нашій казармі були не просто російськомовні, а й ті, хто не приховував, що вони етнічні росіяни. Але вони захищали Україну. Тоді як багато наших пузатих патріотів люблять штовхатися під сценою і виступати проти московської агресії, а коли доходить діло до конкретики і коли замість вишиванки треба одягнути військовий камуфляж — їх немає. Є люди, які незалежно від того, якою мовою розмовляють, китайською чи російською, сприймають землю, на якій живуть, як свою Батьківщину.

Я так підписав це фото: «Ще одна бібліотека. Раніше тут люди тримали в руках книги. Сьогодні — зброю. Джерело знань пересихає. Здоровий глузд теж. Залишається багато питань до тих, хто багато років «тримав» Донбас». Забрав собі кілька томів Шевченка й почав читати. Якраз трапився той том, коли Шевченко був у російській армії. Дуже цікаво все сприймається тепер.

«Наш танк хоч старий та іржавий, але пройшов хорошу підготовку»

■ Непросте питання, на яке не можуть знайти відповіді політики світу: доля Донбасу, якою ви бачите її?

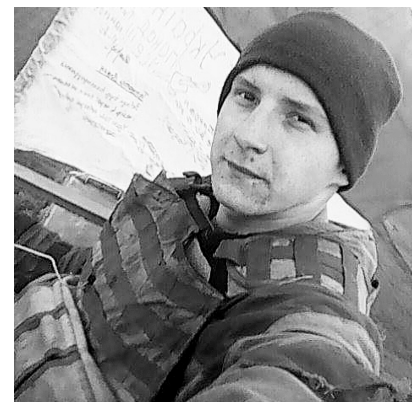
— Яюсь іду по вулиці в Мар'їнці, бачу, біжить дівчинка, як моя Боженка. Прошу дозволу в мамі сфотографуватися з дитиною. А мама з манікюром, хоч і війна, починає перти на нас: «Если бы вас здесь не было, все было бы хорошо». Починаєш розмовляти з нею — трохи ніби м'якшає. Розумієте, там люди просто намагаються вижити. Хтось зайняв якусь позицію, а більшість намагається вижити. Яким буде майбутнє Донбасу — зараз сказати важко. Як на мене: якщо вони хотіли з Росією, то, напевне, треба, щоб це була окрема територія і щоб був кордон. Прийняти тих, хто хоче жити в Україні й відмежуватися від тих, хто не хоче чи не може. Це треба було робити ще в 2015 році. На жаль, оці торги, барижництво, Ахметов — це все бізнес на крові, хоч як прикро це визнавати. Бо можна навести порядок із видобутком

ВТРАТИ

Смерть за контрактом

Матір загиблого контрактника Богдана Ішутіна навряд чи доб'ється правди, щоб захистити інших 18-річних від служби на передовій

Ольга ЖУК

Богдан Ішутін.

Богдану Ішутіну назавжди залишиться 18. Сьогодні про нього знає чи не вся Україна. Хлопець загинув на лінії фронту в АТО 22 травня. 25 травня мікроавтобус із написом «Груз 200» заїхав у Теревовлю, рідне місто Богдана. Воїна АТО зустрічала вся Теревовля, вздовж дороги горіли лампадки. Під час похорону йшов дощ. У місцевих виданнях написали: «За Богданом навіть небо плаче». Голова Теревовлянської РДА Юрій Ништа офіційно повідомив, що «під час виконання службових обов'язків у зоні проведення АТО внаслідок вогневого поранення 22 травня 2017 року загинув військовослужбовець-контрактник військової частини В1428, житель міста Теревовля, солдат Богдан Ішутін. Загинув юнак, який віддав своє життя за те, щоб Україна залишилася вільною і єдиною».

Люди, які до того старалися не помічати Богдана та його сім'ї, враз під мікроскопом розглянули його статки. По Теревовлянському району поширилися чутки: «Йой, як так можна, в квартирі ремонту нема. Перед самим похороном шпалери клеїли», «та яка ворожа куля його вбила? Сам застрелився». Досі невідома офіційна версія смерті Богдана. Дістав вогневе поранення, внаслідок чого загинув, ведеться розслідування, йдеться у повідомленні 44-ї окремої артилерійської бригади, де служив Богдан Ішутін. Як голодним на плитці людям, так і керівництву бригади та загалом держави вигідні дві версії вбивства 18-річного Богдана Ішутіна. Перша — загинув героєм під час виконання службових обов'язків від ворожої кулі. Друга — психологічно зламався і звів рахунок з життям. Крім рідних, нікому не потрібна правда, гірка і геть не патріотична.

Богдан ріс непосидючим хлопцем, як кажуть у Теревовлі, «всюди його було повно», «гарячий і нестримний». Був наймолодшою дитиною у багатодітній сім'ї вчительки фізики Надії Богданівни. Теревовля — маленький райцентр на Тернопільщині, де вижити на одну «білу» зарплату майже нереально. Більшість населення їздить або на заробітки в Європу, або тісно зв'язана з селом, звідки отримує основні продукти харчування. Сім'я Богдана не могла собі дозволити відправити когось за кордон на роботу і нікого не мала в селі, хто б допомагав продуктами. Виживати доводилося, зціпивши зуби. Надія Богданівна ледве справлялася.

У 90-ті, коли вчителям виплачували заробітну плату горілкою (в районі працював єдиний спиртовий завод), вона божеволіла від відчаю. Горілки на базарі було море. Інколи її ніхто не купував. Вона йшла додому зі старшим сином Віктором, і обоє плакали. Надія Богданівна не стримувала сліз, бо нічого не заробила. Малий — бо дуже хотів їсти, хоча б кусок самого хліба.

Пізніше Надія Богданівна розробила бізнес-план, купувала оптом усякі дрібниці (сірники, металеві кришки тощо) і перепродувала їх до уроків у базарні дні — вівторок, п'ятницю, неділю. Її четверо маленьких на зріст і худеньких дітей — Віктор, Юлія, Євгенія, Богдан — хотіли бути як усі: веселитися, жити безтурботно, хвалитися новинками техніки чи одягу. Та замість цього у базарні дні мусили допомагати мамі тягну-

ти сумку на базар і з базару. А жили вони на вершині пагорба в гуртожитку, дорога нелегка. Надія Богданівна спочатку сором'язливо ставала в один ряд із базарними продавцями. Згодом наче звикла, прикривалася паласолою від сонця, а може, від сорому, розкладала свій товар осторонь від торгових рядів.

Мама Богдана ніколи не усміхалася, хоча дуже хотіла бути щасливою, якщо не сама, то хоча б радіти за успіхи дітей. Зі всіх сил старалася, щоб дітям було краще, щоб отримали хорошу освіту, щоб знайшли гарну роботу і заробляли краще за неї. Богдану всього 18. Його мама втратила останню надію на те, що все буде добре, що прийде час і вона всміхнеться.

Чи був Богдан патріотом і героєм? Більше, ніж кожен із нас, хто сьогодні живий. І цей патріотизм загартований у безвиході. Хлопець зростав із думками: хто як не він заробить на краще життя, хто як не він має право панувати на своїй Богом даній землі.

Богдану 11 жовтня 2016 року виповнилося 18 років. У нього більше немає майбутнього. Воно обірвалося у складі 44-ї артилерійської бригади на лінії фронту на Луганщині. Хлопець підписав контракт зі Збройними силами України, впродовж двох місяців пройшов навчання на полігоні в Яворові і відразу потрапив на Донбас. 18-річний Богдан воював деякий час за п'ять кілометрів від передової, пізніше перевели ближче до Новоайдарівки, а тоді — на передову. Він вірив, що захистить Україну і зможе у мирі у власній хаті наживати добра.

Хоч як би хлопець-ідеаліст пнувся до бойових дій, він не був готовий до служби в зоні АТО ні психологічно, ні фізично. Його смерть на совісті керівництва ЗСУ, яке молодих і зелених відправляє на лінію фронту. На жаль, Міноборони не визнає своїх прогалин і надалі буде хвалитися успіхами створення контрактного війська. Ніхто у вищих кабінетах навіть не задумується, що більшість 18-річних хлопців підписують контракт від безвиході, бо вдома складно знайти добре оплачувану роботу, а так хочеться жити добре. Вони згарячу підписують контракт, ідучи на компроміс: захистять Україну і заодно підзароблять.

Так, контракт можуть укласти на 3-5 років чоловіки у віці від 18 до 60 років та жінки — від 18 до 50 років. Та чи можуть юні контрактники після двох місяців навчання на полігоні воювати в зоні бойових дій? Офіційно ми чуємо відповідь Міноборони: «Ні». А в житті отримуємо «Груз 200», останню надію на краще життя для матері, яка більше ніколи не всміхнеться і навряд чи доб'ється правди, щоб захистити інших 18-річних контрактників від служби на передовій. ■

Все, через і ще даремно»

На марші.

■ Із вуст кіборга, молодого хлопця, який втратив на війні ногу, почула такі слова: «Головне, щоб ця війна зробила нас усіх українцями не лише за паспортом, а й за духом». От дух українського якраз і забракло на Донбасі...

— У мене є фотографії розбомбленої Мар'їнки. На одній з них — розбита бібліотека. Я стою з томами Шевченка, а довкола на підлозі валяються книги, мокрі, брудні.

бурштину — й будуть надходження, пропорційні тим, що були на окупованій території Донбасу. Оборот від бурштину — це ще один бюджет армії, те, що проходить контрабандою через кордон, — це ще один бюджет. Гроші є де взяти. Тільки потрібна політична воля для цього.

■ Попри всі проблеми й недоліки, зневіру, яку намагаються посіяти нам у душі, якщо, не доведи Боже, почнеться повномасштабна війна, чи буде знову такий сплеск патріотизму серед українців, як був у 2014 роках?

— Знаєте, наш танк хоч старий та іржавий, але народ наш пройшов хорошу підготовку. Багато людей, які сьогодні живуть цивільним життям, пройшли бої й загартувалися в гарячих точках. Так що резерв є. Резервісти і в минулому році проводили збори. Збирають їх, їдуть хлопці в бригаду, проводять на базі бригади бойове злагодження. Проблема в іншому: якщо таке трапиться, скільки їх буде в Україні? Якщо людей просто підштовхують виїжджати за кордон, щоб тут не створювати проблем владі. Вона відчуває, що учасники бойових дій — люди активні, тому їх треба якось нейтралізувати. Бо якщо їх багато збирається в одному місці, то починаються погані для влади речі. Знаю одне: все, через що ми пройшли і ще пройдемо — не даремно. Має підніматися загальний рівень країни, а не конкретних осіб. Мусимо вірити, що вдасться збудувати нову країну для наших дітей. Бо для кого все це робиться? Тільки для наших дітей. Якщо нічого не робитимемо — нічого не зміниться. А добровольці були в 2014 році, будуть і в 2017-му. Головне, щоб ми дійсно наводили лад у країні. Щоб усі наші зусилля, кров і смерті не були марними. Бо якщо не наведемо ладу, то і далі втрачатимемо кращих своїх людей за дарма. ■

КОПАЙТЕ ТУТ!

Ляшко: Треба більше корів — свиней нам у владі вистачає

Як цінувати землю і господарювати на ній, аграрії обговорювали з лідером Радикальної партії

Олег Ляшко переконаний: без корови немає України.

Галина ПЕЧЕРИЦЯ

Олег Ляшко приїхав на Сумщину, щоб дізнатись про проблеми аграріїв. У дослідному господарстві Аграрної академії наук розводять велику рогату худобу та шукають нові методи вирощування зернових культур. Коровам скаржитись немає на що: вони нагодовані й доглянуті. А от у селян, до яких політик ставиться з такою прихильністю, проблем багато. Найбільша — відсутність підтримки держави

«Тваринництво на селі дуже важливе, бо це робочі місця, продовольча безпека держави, ціни на продукти харчування. Коли в Україні не буде корів, свиней, гусей, тоді з-за кордону завозитимуть продукцію втричі дорожче. Ми наполягаємо на впровадженні державних програм кредитування фермерів, зменшенні податків для сільгоспвиробників та підтримці на внутрішньому і зовнішньому ринках. Треба не землю продавати, а продукцію!» — звернувся до співробітників господарства Ляшко.

Лідер Радикальної партії із великим задоволенням оглянув корівник і одразу ж поділився враженнями.

«Наді мною іноді кепкують, мовляв, Ляшко цілується з коровами. Я всім кажу: корова — це годувальниця, це супер! В Індії, наприклад, корова — священна тварина. Так і в Україні повинно бути, адже, коли у дворі є корова, є достаток. Це і масло, і молоко, і сир, і все інше. От гляньте на цих корівок — хоч сьогодні на корів'ячий конкурс краси відправляй», — розповів народний депутат.

Після корівника Ляшко показали поля дослідного господарства. Виявилось, що політик неабияк розбирається у зернових, відрізняє одну культуру від іншої і навіть знає основи сівозміни. Робітники господарства назвали його справжнім агрономом і подарували на згадку зразки зернових, які вирощують. Найбільше вони зраділи тому, що Ляшко розуміє: ринок землі відбере у них роботу і майбутнє.

«Землю можна продати один раз — її скупили латифундист або транснаціональна корпорація, посіють сою, рапс, соняшник і ніхто не думатиме про тваринництво чи соціальну сферу. Іноземці сіятимуть культури, які виснажують землю, але дають швидкий прибуток. Ми ж пропонуємо саджати і розвивати те, що ідять в Україні. Наприклад, гречка, яку ми зараз купуємо у Китаї. Китайська гречка підходить тільки, щоб свиням давати, а вони українців неохоче годувати! Бізнес не можна роби-

ти на здоров'ї людей! У нас повинно бути все своє. Треба вирощувати українську гречку, тоді ми і китайців нагодуємо, і свиням їхнім дамо корм», — поділився своїм баченням політик.

Селяни скаржилися Ляшку не тільки на аграрну політику держави. Так, доярка Тамара Миколаївна розповіла, що має 27 років стажу, але пенсію отримати не може через бюрократичні перепони — від неї просять надати первинну документацію на підтвердження стажу.

«Людина пропрацювала, їй повинні нарахувати пенсію, а документи хай дають ті, кому вона платила внески. У Пенсійному фонді мінялось то одне, то друге, а зараз, щоб не платити пенсію, вони розказують про «первічку». Де її взяти, коли ця жінка думала, яку корову подоїти і свою сім'ю прогодувати, а не про те, що буде через 30 років? Та й підприємства раніше зберігали ці документи тільки 5 років — згідно з законом. Ми займемося цим питанням, щоб жінка отримала пенсію. Але ж таких людей по країні мільйони», — обурився політик. Ляшко запевнив селян, що не погодиться на пенсійну реформу уряду ні за яких обставин.

«Сьогодні, щоб отримати мінімальну пенсію, потрібно 15 років трудового стажу, і в 60 років людина вже на пенсії. Уряд пропонує з нового року для отримання мінімальної пенсії збільшити трудовий стаж аж до 35 років. Де взяти стільки трудового стажу? Особливо тим, хто працював у 90-ті роки, коли все розвалювалось, а працівників не оформлювали офіційно? А якщо немає 35 років трудового стажу, за нововведеннями уряду, людина може вийти на пенсію у 65 років. Хто буде працювати, наприклад, на фермі у такому віці? Я категорично з цим не згодний», — наголосив політик.

Ляшко запевнив, що буде добиватись подальшого підвищення заробітних плат, адже тільки таким шляхом можна збільшити пенсії. Селяни погодились і з поцілунками та обіймами відпустили політика відстоювати їхні права. ■

ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ

Екосистемі дозволено вижити

Охорону українських пралісів затверджено у парламенті

«Букові праліси Карпат» — транснаціональний природний об'єкт, що складається з десяти окремих масивів по майже двохсоткілометровій осі від Рахівських гір та Чорногірського хребта в Україні на захід Полонинським хребтом до гір Буковські Врхи та Вігорлат у Словаччині. Його загальна площа — 77971,6 га, з яких 29278,9 га складають заповідне ядро, а 48692, га — буферну зону об'єкта. На території Українських Карпат зосереджено майже три чверті загальної площі об'єкта.

Оксана СОВА

Парламентарії нарешті прийняли справді важливий Закон, який допоможе зберегти стародавні українські ліси, де ще не відчутно впливу людини. Праліси та старовікові ліси — недоторкані ділянки, які існують і розвиваються під впливом природи. Завдяки цьому вони мають високу життєздатність, стійкі проти несприятливих впливів, забезпечують надзвичайно важливі екосистемні послуги (регулювання клімату, очищення води, утримання вуглецю, збереження унікального біорізноманіття та виняткових естетичних, екологічних цінностей), котрі не в змозі повноцінно надавати штучно створювані господарські ліси.

Після знищення пралісів їх неможливо відтворити. На жаль, старовікові ліси по всьому світу майже знищено. У Європі їх залишки збереглися лише у Карпатах, а в Балканах і в північній Росії. Експерти WWF в Україні вже кілька років ведуть роботу з ідентифікації старовікових лісів і пралісів Карпат, яка відбувається за спеціаль-

но створеною міжнародною методикою інвентаризації. На початок нинішнього року було ідентифіковано 85 тисяч гектарів старовікових лісів включно з 54 тисячами гектарів пралісів. Ця інформація вже стала доступною для всіх бажаючих на мпi <http://gis-wwf.com.ua/>

Близько 30 тисяч гектарів пралісів перебувають у межах природно-заповідних територій та охороняються законом. Частина з них належить до всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини». Інші ділянки розташовані у межах лісових господарств і до прийняття Закону №4480 вони не мали охоронного статусу, тож травневе голосування дозволить зберегти ще й ці пралісові ділянки.

Як то часто буває у вітчизняних парламентаріїв, без ложки дьогтю не обійшлося й цього разу. Менеджер лісових проєктів WWF в Україні Роман Волосянчук звертає увагу на додану в останній момент правку до статті 39-1 Лісового кодексу про заборону господарської діяльності не лише в пралісах, а у всіх природних лісах (включ-

но зі збором грибів чи ягід, проїздом транспорту тощо). «Це є залишком застарілої радянської концепції «повної заповідності», протилежної до сучасних світових принципів невиснажливого (сталого) розвитку, — вважає Волосянчук. — Природні ліси, за даними статистики, складають майже половину всіх лісів України, а в Карпатах — приблизно три чверті. Заготівля грибів та ягід у лісах є одним з основних джерел доходу великої кількості сімей у лісних районах, особливо у Карпатах. Тому така заборона може спровокувати зростання соціальних проблем у цих районах і призвести до збільшення нелегальних дій місцевого населення, щоб елементарно прогодуватися. Необхідно дуже виважено врегулювати ці нюанси».

Праліси — еталон природного розвитку лісових екосистем. Вони часто лишаються єдиною можливою домівкою для рідкісних видів тварин та рослин і їх неможливо відтворити в сучасних умовах. Сподіватимемося, що прийнятий закон таки допоможе зберегти унікальну природну спадщину України і світу. ■

Оксана СИДОРЕНКО

У Держлісагентстві спеціальна робоча група почала готувати механізм запровадження моніторингу рубок лісу в режимі реального часу. Вже розробили геопортал «Ліси України» — засіб доступу до геопортальної інформації про ведення лісового господарства. Створювали його разом із науковцями Українського науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького.

Геопортал «Ліси України» готовий до розгортання на території всієї України. За інформацією прес-служби Держлісагентства, проєкт пройшов тестування на базі державних підприємств «Тетерівський лісгосп» та «Клавдієвський лісгосп». Найближчим часом вирішили запустити пілотний проєкт у Київській області.

Для відкритості та боротьби з незаконними рубками минулого року Держлісагентство надало доручення всім обласним управлінням лісового та мисливського господарства, а також державним лісгосподарським підприємствам оприлюднювати на своїх веб-сайтах реєстри виданих лісорубних квитків. Тепер кожен громадянин України може в будь-який момент перевірити законність здійснення рубки. На офіційному веб-сайті Держлісагентства створена та онов-

КОНТРОЛЬ

Ліс онлайн

Держлісагентство створює геопортал для громадського слідування за вирубуванням лісів

люється кожного місяця рубрика «Реєстр лісорубних квитків». Там розміщується перелік спеціальних дозволів на заготівлю деревини в порядку рубок головного користування, рубок формування та оздоровлення лісів та всіх інших рубок, пов'язаних і не пов'язаних із веденням лісового господарства.

Після того як геопортал наповнить необхідною інформацією та адаптує для використання громадянами України, ресурс буде доступним для громадськості. Цей крок стане завершальним етапом для запровадження повноцінного моніторингу рубок українських лісів у безперервному режимі. ■

Ганна ЯРОШЕНКО

Неординарна ситуація сталася з 29-річною полтавкою Ліаною Труновою на борту літака під час міжнародного авіарейсу. Разом із чоловіком Іллею вони летіли на відпочинок до Ізраїлю. Коли в Тель-Авіві повітряне судно почало знижуватися, аби зайти на посадку, в салоні почалася якась паніка.

«І тут же бортпроводниця звернулася до пасажирів: «Чи є серед вас медпрацівники? Хто може допомогти, підійдіть сюди, будь ласка! — розповідає про подробиці пригоди Ліана Трунова. — Оскільки після цих слів настала мертва тиша, стало зрозуміло, що медиків у салоні немає». Тоді Ліана визвалася допомогти. Ні, вона не медсестра і не лікар, разом зі своїм чоловіком займається ріелторським бізнесом — подружжя має власне агентство нерухомості «РіелтСервіс». Проте не так давно обоє пройшли курси з домедичної допомоги, які веде громадська організація «Вартові життя».

«Такі курси просто необхідно пройти кожному, — переконана Ліана Трунова. — Адже ми живемо серед людей. А, не дай Боже, комусь із рідних, близьких раптово стане зле. На жаль, більшість узагалі не орієнтується, що в такому разі потрібно робити. А тому, намагаючись допомогти, припускається помилок, які тільки завдають шкоди. На курсах нам наводили дуже сумну статистику, коли люди помирають тільки через те, що оточуючі через власне невігластво навіть не намагалися надати їм допомогу. Це настільки вражає! Іноді достатньо просто покласти людину, якій кепсько, в правильне положення або провести серцево-легеневу реанімацію — у цьому ж немає нічого складного. Бо «швидкій допомозі» на те, щоб доїхати, потрібен час. Чесно кажучи, раніше подібні думки в моїй голові виникали нечасто. Але зараз така ситуація в нашій країні — можна сказати, воєнний стан, хоч офіційно й неоголошений. Тож потрібно бути готовим до найгіршого сценарію. Та навіть у мирний час кожен має володіти мінімумом знань, аби за потреби надати першу допомогу. І навчати цьому варто вже в школі, дитсадку. Оця ситуація, яка трапилася в літаку, якраз і була зайвим доказом того, що більшість людей не знає, як у разі потреби допомогти ближньому».

Сталося так, що в салоні літака літній чоловік почав непритомніти. За словами Ліани, стюардеса настільки розгубилася, що не могла навіть поміряти йому тиск. І от якої помилки в тій ситуації могли припуститися його близькі: хотіли дати пігулку для зниження тиску, бо той чоловік був гіпертоніком.

«Але я наполягла на тому, що не варто цього робити, поки не поміряємо тиск, — продовжує розповідь моя співрозмовниця. — Як виявилось, цього разу в нього, навпаки, був понижений тиск. І якщо йому дали ще й пігулку, то така «допомога» могла б призвести до ще гірших наслідків. Невідомо, чим би все це тоді закінчилося. Складається враження, нібито я зробила щось незвичайне. Але, за великим рахунком, це елементарні знання й уміння, якими має володіти кожен. Найперше я попросила дружину й сина того чоловіка зайняти свої місця, аби не було великого скупчення людей. Мене здивувало те, що стюардеса була розгубленою. Принесений нею тонометр був новим, запакованим, і вона спромоглася лише на те, аби його розпакувати. Я попросила її відійти, збрала тонометр і поміряла чоловіку тиск, після чого стало зрозуміло, що ніякі медикаменти не потрібні. Бортпроводниця дала йому води, а також кисню, який у такому разі не зайвий. Чоловік почав потихеньку приходити до тями. Я лишалася поряд із ним до посадки літака. І тут мимоволі познайомилася з київською волонтеркою Ольгою Котеневою, котра також летіла в Ізраїль на відпочинок. Вона написала

ДОПОМОГА

«Швидка» Ліана

Коли під час міжнародного авіарейсу літньому чоловікові стало зле, полтавка не розгубилася

Ліана Трунова вважає, що вміти надати першу допомогу має кожен.

про мене у «Фейсбукі» — так про згаданий випадок стало відомо широкій спільноті. Без цього допису про нього, можливо, ніхто й не дізнався б».

«Неподалік мене сиділо подружжя літніх людей. Десь за годину до приземлення чоловік зомлів. Я, коли він просто на мене схилився, стала швидко поливати його водою та плескати по щоках. Дружина верещить. Усі кличуть лікаря. Аж раптом з'явилася дівчина. Швиденько розібралася з тонометром, поміряла тиск, спокійно заговорила до чоловіка. Усі потроху заспокоїлися. Так ми й сиділи: я з примочкою, дівчина тримала руку на пульсі. Розговорилися. Дівчина виявилася зовсім не лікарем, вона закінчила курси з надання першої допомоги... Спасибі тобі, Ліано Трунова. Ти молодець, не розгубилася, а твоє навчання стало в нагоді. Лікаря вже чекали в аеропорту. Ми роз'їхалися, але відучора я знаю ще одну чудову україночку», — поділилася в соцмережі враженнями про подію в повітрі пані Ольга.

Що ще дужче вразило Ліану Трунову, так це те, що, коли вона з чоловіком поверталася літаком назад в Україну, їй «поцастило» вдруге — знову стався подібний випадок. Цього разу, коли повідомили, що літак заходиться на посадку, раптово стало зле хлопцю.

«І знову попросили відгукнутися медпрацівників. Я витримала паузу, бо не вважаю себе суперфахівцем у галузі медицини, — відтворює Ліана недавню подію. — А тоді підійшла до стюардеси, котра невідомо навіщо капала в склянку настоянку глуду. Хлопець тим часом кашляв, із рота котилася слюна, йому було важко дихати, видно було, що розпхує язик. Усе вказувало на алергічну реакцію. Молодику дали дві таблетки діазоліну — його стан нібито дещо покращився. Розумієте, в такій ситуації дуже важливо надати людині ще й моральну підтримку. І дуже приємно, що не тільки я, а й інші люди заспокоювали хлопця. Ми переконували його: якщо ситуація погіршиться, ми знаємо, що робити. Він усе повторював: «У мене западає язик». Я відповідала: не хвилюйтеся, літак уже знижується, в аеропорту вас чекає лікар, якщо, мовляв, стане гірше, знаю, як вивести вас із критичного стану».

Ліана агітує й мене записатися на курси з надання домедичної допомо-

ги. Говорить, що вона краще почувалася б суто психологічно, якби знала, що навколо неї люди, котрі в разі чого зможуть їй прийти на допомогу. От, наприклад, дівчина постійно відвідує спортзал, може й перестаратися... Тож усе дуже просто: чим більше людей пройдуть курси з надання першої допомоги, тим більше людей почуватимуться в безпеці. Адже, за великим рахунком, ми живемо в не надто безпечному середовищі.

— А як це ви так запросто збрали тонометр? — дивуюся.

— Річ у тому, що я з ним із дитинства на «ти», — пояснює Ліана. — Так склалися обставини в моєму житті, що певний час хворіла мама, і мені доводилося вимірювати їй тиск, робити уколи тощо... Звісно, щодня такі надзвичайні події, які сталися з нами на борту літака, не трапляються. Проте від них ніхто не застрахований. Найбільше мене здивувало те, що стюардеси в подібних випадках не володіють ситуацією. Думаю, це не стільки їхня провина, як «прокол» самої системи авіаліній. Це добре, що все обійшлося. А уявімо, що в пасажирів у повітрі трапився анафілактичний шок — у такому разі без надання негайної допомоги він може просто не долетіти. На мою думку, на борту літака має бути хоча б одна людина, котра знає, як діяти в екстремальних ситуаціях, коли комусь стало зле. Більше того, мають бути державні програми з навчання, як надати першу допомогу. Була б незайвою й державна підтримка таких громадських організацій, як «Вартові життя», що тримаються на голому ентузіазмі (до речі, інструктори, які там працюють, із початком війни на Донбасі проводили безплатне навчання тактичної медицини військових ЗСУ та добровольців). Бо ми, на жаль, не знаємо, що буде завтра: надто вже непевна ситуація не лише в Україні, а й у світі. У тому ж Ізраїлі, який живе в умовах війни, постійно проводять навчання з безпеки та цивільного захисту».

До речі, деякі хлопці й дівчата з агентства нерухомості «РіелтСервіс» також уже пройшли курси, які проводить громадське об'єднання «Вартові життя». Тепер Трунови планують провести корпоративний тренінг, як у разі потреби надати першу допомогу. Адже агентство працює з людьми, а отже, всяке може трапитися... ■

ЗЛОЧИН І КАРА

Будь ласка, не помирай

В Україні за доведення до самогубства через інтернет встановлять кримінальну відповідальність

Ірина КИРПА

Співробітники правоохоронних органів вирахуватимуть адміністраторів так званих «груп смерті» у соціальних мережах та закритимуть їх у СІЗО. Це стало можливим після того, як Верховна Рада у першому читанні ухвалила зміни до Кримінального кодексу України (кримінальна відповідальність за сприяння вчиненню самогубства). Проект закону підтримали 229 народних депутатів. Законопроектом пропонується встановити кримінальну відповідальність за шантаж та будь-яке сприяння особі у здійсненні самогубства або спробу самогубства.

Нова редакція частини першої статті 120 КК України («доведення до самогубства») дозволить саджати до в'язниці підбурювачів до самогубства на термін від трьох до шести років. Раніше куратори базувалися переважно в соціальній мережі «ВКонтакте». За статистикою, кожна двадцята жертва спільнот типу «Синій кит» зважувалася на зведення рахунків із життям.

«Шантажисти з «груп смерті» відверто залякують своїх передплатників, повідмляючи дітям інформацію про їх точне місце проживання, — розповіла начальник підрозділу з роботи з підлітками Івано-Франківського обласного управління поліції Алла Бойчук. — Дитині дають зрозуміти, що «куратор» знає про неї абсолютно все. У підсумку, підліток уже не може вийти з гри через те, що боїться за свою сім'ю».

На офіційному сайті Департаменту кіберполіції України опубліковано детальну інструкцію про те, як розпізнати цих злочинців та зберегти собі життя.

«Головні організатори товариств «Синій кит» та їм подібні базуються у Росії, — розповів голова Департаменту кіберполіції, полковник Сергій Демедюк. — В Україні їхніх постійних шанувальників не так уже й багато, поліцейським вдалося виявити 260 акаунтів підлітків, які склали «кістяк» однієї з «груп смерті». А от кількість менш активних шанувальників ігор зі смертю набагато більша. Раніше буквально щодня в соціальній мережі «ВКонтакте» реєструвалося близько 10-13 тисяч нових користувачів у подібних групах. Після заборони цієї соціальної мережі «Синій кит» продовжить своє існування в інтернеті, а всім своїм шанувальникам адміністратори цих груп розіслали докладні інструкції про те, як і де їх можна знайти».

Ще однією підставою для зміни закону України стала статистика ВООЗ щодо стрімкого зростаючої кількості самогубств у нашій країні. Якщо у 2012 році було зареєстровано 12 тисяч актів суїцидів, то в 2016 році ця цифра зростає майже до 15 тисяч смертей на рік. Найсумніше виглядає ситуація в таких великих містах, як Київ, Дніпро, Донецьк, Івано-Франківськ, а також у містах Миколаїв, Одеса та Черкаси. Крім суто соціальних причин, сумну статистику поповнюють неповнолітні — діти та підлітки, яких свідомо доводять до суїциду адміністратори «груп смерті» в соціальних мережах. У кожному з цих міст уже зареєстровано смерті підлітків, яких підштовхнули до сумного кінця куратори з товариства «Синій кит».

Досі спіймати за руку та притягти до відповідальності підбурювачів практично не вдавалося. Так, у період із 2010-го по 2015 рік українські суди винесли лише чотири звинувачувальні вироки за доведення до самогубства, а це менше одного вироку на рік. Після прийняття поправок до 120-ї статті КК України кількість судових розглядів за фактом доведення дітей та підлітків до самогубства має значно зрости. ■

ПОСТАТЬ

Анатолій СИГАЛОВ

У Київ, до українки Анни Горенко

Він був і залишається найзагадковішим поетом свого часу. Єдине, що можна сказати про нього достеменно: йому аж ніяк не пасує поняття «радянський поет». Як зазначила українка Анна Горенко (Ахматова), «самої лише анкети було б досить, щоб заарештувати його».

Ось вона, анкета, складена ним власноруч:

«Народився у Варшаві. Єврей. Безпартійний. Син купця. Судимий».

Він народився 1891 року, а в шестирічному віці разом із батьками переїхав до Петербурга, де за рік до нового століття вступив до досить престижного Тенишевського комерційного училища, по закінченні якого навчався у Франції, Швейцарії, Італії. Та перші поетичні спроби юного Мандельштама з'явилися у студентському альманасі саме Тенишевського училища.

Повернувшись із Європи, Мандельштам дізнається, що в Петербурзі засновано літературний часопис «Аполлон». Буваючи в редакції все частіше, Мандельштам знайомиться з літературним бомондом дореволюційного Петербурга — Гумільовим та Ахматовою, Блоком, Белим, Волошиным, Есеніним, Северяніним, Маяковським, Хлебніковим, Ходасевичем... Звичайно, Осип друкується в «Аполлоні», але з набагато більшим задоволенням читає друзям-поетам найбільш значущі твори того часу: «Пробужденная мысль», «Неумолимые слова», «Нотр-Дам», «Айя София», «Камень», «Утро акмеизма».

До редакції часто навідується гарненька актриса Арбеніна. Мандельштам починає упадати за нею, та дорогу йому перетинає грізний суперник — великий і красивий Микола Гумільов. Щоправда, в нього є дружина — Ахматова, та вона робить вигляд, ніби нічого не помічає. Осип відступає.

Револуцію 1917 року Мандельштам сприйняв як особисту трагедію. Большевицька влада, яка нищить усі культурні надбання (у тому числі й літературні), викликає в нього рішучий протест. Неприязнь до нової влади загострюється ще більше, коли ЧК заарештовує Миколу Гумільова — як царського офіцера. Вирок не забарився — розстріл. Мандельштама вражає те, з якою гордістю й мужністю зустрів Гумільов фінал свого життя. Осип розшукав чекістського функціонера — свідка події, і той розповів: «Серпневий світанок поставив Миколу Степановича край ями на Ржевському полігоні під Петроградом. Спокійно викурив цигарку, всімався. Шикарно вмер. Навіть на хлопців з особливого відділу справив враження. Пусте молодечтво, та все ж міцний тип. Мало хто так вмирає».

Йому щойно виповнилося 35 років...

У цей час глибоких душевних потрясінь на життєвому шляху поета опиняється юна Надія Хазина. Мандельштам закохується в неї, розуміючи, що саме вона зцілить його поранену душу. Невдовзі вони одружуються. Принагідно зазначу, що Надія Мандельштам кризь усі жорстокі випробування пронесе суворо заборонені твори чоловіка, зробить їх надбанням сучасного читача.

Двадцять років. У молодого подружжя немає нічого, так само нічого немає і в Ленінграді — ані дров, ані гасу, ані хліба. І

тоді друг подружжя Анна Андрівна Ахматова радить їм виїхати в Україну — там завжди легше було прохарчуватися. Вона дає їм свою київську адресу, пише коротенького листа сусідам. І Мандельштами опинаються в будинку №7 по вулиці Мерингівській (нині вул. Заньковецької).

Буркотливі сусіди без ентузіазму зустріли подружжя, та все ж потіснилися, зібрали ліжко, принесли матрац. А далі було так: Надія бігла на Бессарабку, аби виміняти речі на окраєць хліба та кілька картоплин, а Осип залюбки ходив меморіальними місцями Києва. У Києво-Печерській лаврі його увагу привернула могила царського прем'єра Петра Столипіна. Мимоволі виник поетичний образ: Столипін, який ніколи не визнавав український народ як окремий самобутній етнос, свій останній притулок знайшов саме на українській землі. І ніхто з українців не чинить наруги над його могилою.

Відвідавши Софію, знамениті київські пагорби, Мандельштам перенісся уявою в сиву давнину. Як поет поета він зрозумів Пушкіна, який під впливом київських вражень написав «Песнь о вещем Олеге», зрозумів і Олександра Бородіна, якого древній Київ надихнув на музичну епопею «Князь Ігор». Але ж про скількох яскравих постатей можна було б написати ще! Хіба не варті уваги митця Ярослав Мудрий, княгиня Ольга, Володимир-Хреститель.

Сповнений творчих задумів, він почав проробляти сюжети, писати нариси й чотиривірші, та несподівано ввірвалася біда: у Наді почалися жорстокі болі в животі. Старенький лікар, якого звідкись привели сусіди, сумно похитав головою: «Без операції не обійтися».

Осип привіз сполотнілу дружину в хірургічну лікарню, що

...Вісімдесят років тому постріли гриміли гучніше оркестрів, і у величезному хорі, який потужно співав славу кремлівському диригентові, дисонансом пролунало соло одинака, який не з мечем, а з рукописом у руках виступив проти тиранії.

на бульварі Шевченка, а далі... далі продовжить Анна Ахматова: «Осип любив Надю неймовірно, неправдоподібно. Коли їй різали апендикс у Києві, він не виходив із лікарні й весь час жив у комірчині разом із лікарняним швейцаром. Він не відпускав Надю від себе ні на крок, не дозволяв їй працювати, шалено ревнував, просив її поради у кожному слові у віршах. Узагалі я нічого подібного у своєму житті не бачила».

Без радощів, як свідчить та сама Ахматова, Мандельштами залишали Київ. Невлаштованість побуту, відсутність хоча б якоїсь роботи змушують Осипа та Надю шукати щастя в Москві. Вони приїздять туди ще у 1928 році, й одразу неабияк вдача: наприкінці року виходить друком підсумковий збірник «Стихотворения», а також прозаїчна повість «Египетская марка» — про долю маленької людини у проваллі епох.

Здавалося б, можна радіти, та Мандельштам, географічно наблизившись до кремлівської цитаделі, тонким відчуттям поета розуміє фальш і нещирість большевицької влади. Він бачить, як брутално обдурено народ, який не отримав ані землі, ані заводів. Про демократію забуто, натомість у країні запаував тоталітарний сурогат, замінаний на гучній

агітпроповській фразі й тотальному примусі. Так звані «ідеали Жовтня», за які покляли голови мільйони людей, звелися, по суті, до приведення до влади не вдахи-семінариста, сина чоботаря з глухого аулу, що загубився в гірських просторах Грузії.

Про все це поет із вражаючою відвертістю пише у віршованій «Четвертой прозе», яку закінчив 1930 року, розуміючи, що цей твір не надрукують ніколи.

Про «кремлівського горця»: відверто і мужньо

А потім прийшов рік 1933-й. Аби заглушити кричущі прорахунки в усіх сферах життя, трубадури большевизму гучно й галасливо вели країну до 16-х роковин Жовтня. У виступах і в пресі лягли Троцького, байдуже констатували роль і значення Леніна, зате нестримно славили й здоровили одну-однісіньку людину — Йосифа Сталіна. Йому адресували тисячі листів, на радіо і зі шпальт преси по-східному принизливо його вітали піонери, колгоспники, ткалі-ударниці, військові та робітники.

Якось Мандельштам розгорнув «Известия», й одразу впало у вічі:

Я хочу, чтоб к штыку приравняли перо,

С огоньком чтоб и с выделкой стали.

Я хочу, чтоб доклады в Политбюро

Делал товарищ Сталин...

Це — Маяковський. Мандельштам з огидою жбурнув газету й зрозумів, що через такі панегірики Сталіну бідолаха-Маяковський несподівано для всіх розраховався з життям. Йому, Мандельштаму, до вподоби децю інше. Він витяг із шухляди адресований йому лист Андрія Белого і прочитав обведені олівцем рядки: «Величезний ніготь розчавлює нас,

наче клопів, із насолодою клацаючи нашими життями...»

Мандельштаму неважко було зрозуміти Андрія: осатанілі чекісти, виконуючи зрозуміло чіткі вказівки, без упину штампують надумані справи: «Промпартія», «Московський антипартійний центр», «Шахтинська справа», «Спілка визволення України» — і клацають, клацають, клацають життями найкращих людей країни.

І раптом Мандельштам запитає себе: «Чого це ви, Осипе Емільйовичу, цитуєте наших авторів, чи не час і вам особисто висловити своє ставлення до «гірського орла», який хижим соколиним оком вдивляється у домівки людей, стежить за ними всюди». Він поклав перед собою аркуш паперу і за лічені хвилини, без якихось зусиль, записав:

Мы живем, под собою не чуя страны,

Наши речи за десять шагов не слышны,

А где хватит на полразговора,

Там помянут кремлевского горца.

Его толстые пальцы, как черви, жирны,

А слова, как пудовые гири, верны.

Тараканы смеются усами,

Осип
проти

Автор нищівної епіграми на диктатора свого авторства ніколи не приховував

И сияют его голенища.

А вокруг него сброд тонкошеих вождей,

Он играет услугами полулюдей.

Кто мяучит, кто плачет, кто хнычет.

Он их всех поучает и тычет.

Как подкову, кует за указом указ —

Кому в пах, кому в лоб, кому в бровь, кому в глаз.

Что ни казнь у него — то машина.

И широкая грудь осетина.

Він не злякався того, що написав, та все ж дружині епіграму вирішив не показувати. Лише на третій день прочитав їй крамольного вірша і поклав рукописний варіант. Жах охопив його поміркованішу дружину: «Що ти накоїв, Осипе, — мовила вона і обійняла чоловіка. — Вони ж розчавлять тебе, згноять по своїх катівнях».

І все ж найголовнішого Осип не розповів навіть дружині: кілька примірників вірша він роздав друзям-письменникам — найвідданішим, найщирішим.

У середовищі творчої інтелігенції вірш Мандельштама передавали з уст в уста, передавали з рук у руки. Та одного разу він потрапив до брудних рук провокатора. Цього було досить: у ніч із 13 на 14 травня 1934 року за вірш «Мы живем, под собою не чуя страны» Мандельштама було заарештовано. Його вірний друг Анна Ахматова згадувала: «Обшук тривав усю ніч. Шукали вірші. Осипа Емільйовича забрали о сьомій ранку, було зовсім світло. По якомусь часі знову стук, знову обшук. Пастернак, у якого я була того дня, пішов просити за Мандельштама до «Известий», я — до Єнукідзе, у Кремлі».

Відомий і багатьма дослідниками підтверджений факт телефонного дзвінка Сталіна Пастернаку. Вже перші фрази і тон розмови переконали Пастернака у тому, що Сталін читав вірша, можливо, й зараз тримає його перед собою.

Із властивою йому загадковістю Сталін почав говорити про безвідповідальність окремих літераторів, про непродуманість і легковажність у доборі тем. І це при тому, що партія постійно дбає про письменників, створює їм умови не лише для роботи, а й для змістовного відпочинку. Повідомив також, що ЦК ВКП(б) готує рішення про перейменування Російської асоціації пролетарських письменників (РАПП) у Спілку письменників СРСР, про що є попередня домовленість із товаришем Горьким.

Начебто щось сказавши, а по суті звернення — нічого, Сталін присунув поближче справу Мандельштама. Прохання Пастернака, а тим більше Ахматової, не мали для нього ніякого значення, але у справі лежало клопотання теоретика Миколи Бухаріна, з яким на той час Сталін не міг не рахуватися. Узнявши синій олівень, він вивів на шершавому картоні теки: «Ізолювати, але зберегти». І розписався.

«Найгуманніший у світі» радянський суд виніс справді гуманний, як на ті часи, вирок: Мандельштаму Осипу Емільйовичу разом із дружиною Надією Мандельштам обрати мірою покарання заслання у селище Чердинь-на-Камі Пермської області.

«Чому ж із дружиною?!» — мало не вирвалося у Мандельштама, та він знову пригадав Андрія Белого: «Не горілам застосовувати ідеї соціального ритму й справедливості. Такі поняття для них — окуляри в руках у мавпи: вона то понюхає їх, то на хвіст наниже».

У безкраїх просторах ГУЛАГу

Прибувши у забуті Богом місця, де ніщо не росте і ніщо не родить, Осип із тривогою вдивлявся у змарніле й виснажене обличчя дружини. Справді, що дав він їй, колись вродливий і ніжний жінці? Скільки років вони разом, а Надя не мала з ним жодного світлого дня: поневіряння по комуналках, схожих на сараї, відсутність кон-

кредної роботи, вона, бідолашна, й поїсти не могла досхочу. А вона ж жінка і зараз перебуває у розквіті сил. Їй так пасувала б красава зачіска, нарядна сукня, коштовні буци — все те, з чого, власне, і складається оспіваний ним світ жінки. Ні, її сподівання на щастя з ним виявилися примарними, навіть одного світлого дня не подарував коханій він, поет-невдаха, гонимий владою, покинутий друзями. От і сюди, у Камські піски, вона, невинна, потрапила через нього.

Нав'язливі думки про дружину поглиблюють його страждання, роблять нестерпним життя. Під час душевної кризи Осип розчиняє вікно, кидається вниз. Він розбився, але не на смерть —

дою (а вона безмежна) дозволяє Мандельштаму О. Е. оселитися у Воронежі.

Адміністративний нагляд у великому місті — це все-таки не заслання у глушину. І хоча відмічатися в міліції треба постійно, атмосфера міста справляє на Мандельштама позитивне враження. Він живе у робітничій слобідці, відчайдушно жebraкує, але має головне — можливість писати. Підробляючи важкою фізичною працею, він увесь вільний час віддає улюбленій справі. У Воронежі з'являються «речі невимовної краси і міці», як оцінила їх Ахматова, вони й склали «Воронежские тетради» (1935—1937 рр.). Атмосфера оманливої свободи викли-

ні режимові, цезали. Назавжди. Тож і Мандельштам, опинившись у Підмосков'ї, почав із жертвовою готовністю чекати розстрілу, чудово розуміючи, що жорстокий і зломом'ятний правитель ніколи не забуде і не вибачить йому сарказму епіграми. Підводячи ризик під своїм життям, він, як ніколи раніше, розумів, що був і залишається літератором, адже нічим іншим, крім літератури у її найвитонченішому сенсі — поезії, він не займався, і тому погляд Мандельштама все частіше зупиняється на альма-матер великих і малих, визнаних і невизнаних літераторів — Спілці письменників СРСР.

Шукаючи захисту, він на свій страх і ризик приїздить до Спіл-

не стало, крик відчаю вирвався з глибин її вірної душі. Ще не знаючи, в якій із численних московських тюрем його ув'язнено, вона пише листа, в якому все: і біль, і любов, і туга...

«Осю, рідний далекий друже! Милий мій, немає слів для цього листа, якого ти, можливо, ніколи не прочитаєш. Я пишу його у простір. Можливо, ти повернешся, а мене вже не буде. Тоді це буде остання пам'ять...»

Кожна думка про тебе. Кожна сльоза і кожна посмішка — тобі. Я благословляю кожний день і кожну годину нашого гіркого життя, мій друже, мій супутнику, мій поводитрю...

Життя довге. Як довго й важко гинути одному — одній. Чи то

одинака — Осип Мандельштам. За своє коротке життя він пізнав усього: гноблення влади, зраду друзів, фізичні й моральні тортури. Але він не втратив властиве великому митцеві почуття гумору й біблейське всепрощення всім, хто його знав...

Реквієм

13 січня 1948 року влада організувала вбивство видатного діяча єврейської культури Соломона Міхоелса, який, за офіційною версією, «випадково» потрапив під колеса вантажівки. Прощання з Міхоелсом було спільним і нервовим — країна соціалізму, що переміг, злякалася навіть мертвого Міхоелса, тож організатори громадянської панакхиди письменники Перець Маркиш, Давид Гофштейн, Лев Квитко з Москви прибули до Києва. Чому саме до Києва? Бо всі троє любили Україну, народилися тут, а їхній «київський тріумфірат» склав основу «Київського гуртка», в якому всі троє розпочинали творчий шлях у літературі.

Була й така суттєва деталь: першим секретарем українського ЦК був Микита Хрущов, який серед кремлівських костоломів зажив слави ліберала й до кривавих «витівок» не вдавався, що дало підстави письменнику Льву Квитку заявити, що в Україні «дихалося легше».

І ось Київ, вулиця Ворошилова (нині Ярославів Вал), 3, Спілка письменників України. У просторому залі жодного вільного місця, люди стоять навіть у проходках, у глибині сцени портрет Міхоелса в траурному оформленні. Вечір відкриває Перець Маркиш:

— Десять днів тому знищено Соломона Міхоелса. Десять років тому в сибірській тайзі підібрано мертвим Осипа Мандельштама. Не на війні, не в боротьбі з фашизмом загинули вони. І нам не треба губитися у здогадках, хто ж убив найкращих представників нашого народу. За всіх нас відповів Осип Мандельштам: їх убив кремлівський горець, якого людство прокляне так само, як нині проклинає Гітлера...

Зрозуміло, це було виголошено єврейською мовою, адже всюди нишпорили берієвські агенти — єврейської вони, звичайно, не знали.

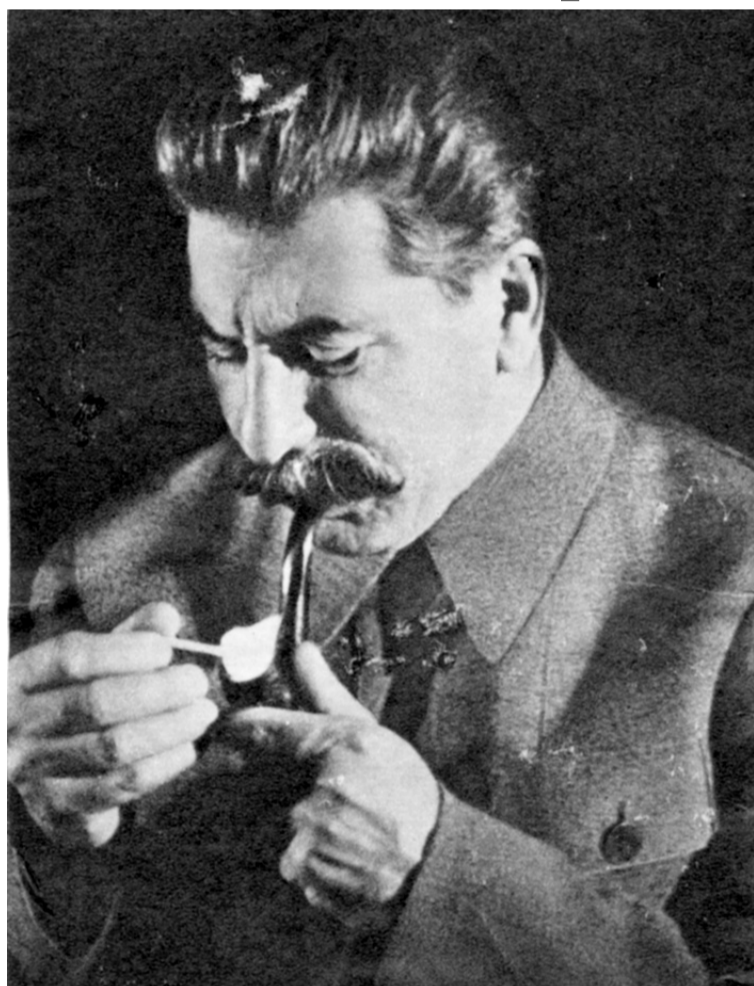
Від письменників-євреїв, що пишуть українською мовою, виступили Леонід Первомайський (Гуревич), Натан Рибак, Сава Голованівський, від тих, що пишуть єврейською мовою, — Матвій Талаєвський, Григорій Полянкер, Ісаак Кіпніс, Ріва Балясна. Коли ж до мікрофона підійшов класик української літератури Максим Рильський, усі мовчки підвелися з місць. Максим Тадейович висловив співчуття у природній для поета ліричній формі:

*Я до письменницького дому
Вернувшись гостем мовчазним,
Вклоняюсь долеві людському
І всім могилам дорогим.*

Далі заявив єзоповою мовою, що не вірить у випадковість загибелі Міхоелса, яка дуже нагадує сплановане вбивство. Не обійшов увагою й безстрашного Осипа Мандельштама, ім'я якого, попри заборону та інспіровану самотину, повернеться до людей:

*Нехай не вие самотина,
Як чорний пес за ворітьми.
Скажи крізь муку: я людина!
Зрадїй крізь горе: я з людьми!*
І справді, імена катів Осипа Мандельштама викинуто на смітник історії, а книжки безстрашного поета — з людьми. ■

Мандельштам Йосифа Сталіна

обличчя, тіло, кінцівки були суцільною ранюю, з якої сочилася кров. Його покладали в тюремний лазарет, переполоханій Наді дозволили виконувати функції покоївки.

Спроба самогубства, вчинена Мандельштамом, не на жарт налякала начальника ЧердиньЛагу, оперуповноваженого внутрішніх військ І. Пехтерева: Мандельштама, як впливало з матеріалів справи, наказано зберегти. А як же його, до біса, зберегти, коли в психічному розладі він здатен вчинити замах на самогубство? Якщо він загине, то відповідати за нього доведеться йому, Пехтереву. Не роздумуючи довго, Пехтерев пише доповідню записку зі своїми міркуваннями і відправляє її в безкраї простори ГУЛАГу. Там теж не хочуть брати відповідальність за життя поета, і керівництво ГУЛАГу своєю вла-

кає у Мандельштама душевне сум'яття, він намагається зрозуміти і прийняти радянську дійсність, що й засвідчує поема «Станси». Однак підготовлений читач одразу відчує єзопову мову поеми, зрозуміє іронію, сарказм, тонкий гумор.

Рік 1938-й нічого поганого, здавалося, не віщував. Навпаки, за сумлінну поведінку у Воронезькому засланні Мандельштаму дозволили перебраться в Підмосков'я. І хоч бувати у столиці йому суворо заборонено, Москва була десь поруч, вона зігрівала його своїм теплом. Щоправда, теплом мачухи.

ки письменників. І, о диво: секретар Спілки Володимир Ставський, який раніше відвертався від Мандельштама і не пускав на поріг приймальні, зустрів його надзвичайно люб'язно, запросив до кабінету, посадив у зручне крісло. Це було щось нове, незбагненне. Коротко розпитавши про настрої, про справи, Володимир Петрович витяг із сейфа і поклав перед Мандельштамом дві пугівки в письменницький Будинок відпочинку «Саматиха». Та ще й на два місяці...

Заклавши руки за спину, Ставський ходив просторим кабінетом, говорячи про багатство величних тем, що їх дають літератору сталінські п'ятирічки. Та Мандельштам не слухав його: «Два місяці у «Саматисі»... Це ж казка, це зовсім інше життя. За годину-дві він вручить Наді пугівки у справжній рай на землі, і вона вже не пошкодує, що віддала йому руку і серце...»

Коли очманілий від несподіваного щастя Мандельштам зачинив за собою двері, Ставський сів за великий письмовий стіл і красивим рівним почерком без жодної помилки почав писати... донос на Мандельштама. До доносу було докладено й речові докази: рукописні твори, поема «Четвертая проза», вірш «Касандра» та інша «махровая антисоветчина», як висловився донощик.

НКВС відреагував миттєво: 1 травня 1938 року п'ятеро молодиків ввалилися до його кімнати в письменницькому Будинку відпочинку. Осип, який уже мав досвід спілкування з тюремниками, тримався мужньо. А от Надя... Чутливим жіночим серцем вона відчула: це — кінець, більше вона ніколи не побачить чоловіка. Вона рвонулася до нього, хотіла його обійняти, впасти на груди й по-жіночому розридатися, та охоронець відсторонив її: «Не положено!». Отак і стояла, мовчки спостерігаючи, як чужі люди забирають рідного чоловіка.

Опинившись на самоті, Надя одразу відчула пусте провалля докола себе. Впродовж життя, коли Осип був поруч, вона, можливо, й не розуміла, що він для неї значить, але тепер, коли його

для нас, нерозлучних, ця доля? Хіба ми — цуценята, діти, хіба ти — ангел — її заслужив?

Не знаю, чи живий ти. Не знаю, де ти. Чи почуєш ти мене? Чи ти знаєш, як я кохаю? Я не встигла тобі сказати, як я тебе кохаю. Я не встигла сказати й зараз. Я тільки кажу: тобі, тобі...

Ти завжди зі мною, і я — дика й зла, яка ніколи не вміла просто заплакати — я плачу, я плачу, я плачу.

Це я — Надя. Де ти?»

Один, лише один лист від чоловіка став нагородою Надії Мандельштам. Не підтвердивши отримання листа від неї, Осип Емільович і свою відповідь пише «у простір», адже зовсім не впевнений, чи прочитає дружина адресовані їй рядки. І тому дозволяє собі порозмірковувати про роль поета та поезії в умовах жорсткого терору й тотальної цензури. Справді, він нікого не вбив і нічого не вкрав, єдина його «провина» — вірші. І саме за це він удруге опинився в тюрмі, де на кожному кроці чатує смерть.

«Якщо за поезію вбивають, — робить висновок Мандельштам, — значить, їй віддають належне, значить, вона — сила, вона — влада».

І от що знаменно: люди, які перебували в ГУЛАГу (а було там мало не півкраїни), не бажали смерті відважному Осипу Мандельштаму, підтримували вогник надії в серці його дружини. Тож прийшло повідомлення, що бачили її чоловіка в етапі в'язнів, яких виправляли на Колиму. Він мав вигляд хворої людини, але тримався гідно. Надійшло й таке повідомлення: Мандельштама з великою партією заарештованих везли на кораблі. Він читав в'язням Петрарку, читав довго. Потім випростався, підняв руку... і впав мертво. Тіло його, як і прийнято на флоті, було скинуто в океан...

...Вісімдесят років тому постріли гриміли гучніше оркестрів, і у величезному хорі, який потужно співав славу кремлівському диригентові, дисонансом пролунало соло одинака, який не з мечем, а з рукописом у руках виступив проти тиранії. Ім'я

Михайло ДЕГТЯРЕВ, мистецтвознавець

■ СТОЛИЦЯ

Саркофаг Мельпомени

Хто підставив інвестора будівництва театру на Подолі — президентську корпорацію?

Ще восени минулого 2016 року, наприкінці листопада, на огляд київської публіки був представлений фасад нової масштабної будівлі Київського драматичного театру на Подолі, що зводиться на Андріївському узвозі. Протягом декількох років цей новобуд був закритий полотном-банером. Побачене ж приголомшило багатьох майже до шокового стану. Бо з'явилася величезна споруда похмурої подоби примітивно-плагіатних геометричних форм, що підносяться над невисокою ошатною старовинною забудовою і дисгармоніюють з архітектурним і ландшафтним довкіллям.

Заповідник «Стародавній Київ»

Андріївський узвіз — одна з останніх вулиць історичного центру Києва, яка, незважаючи на кілька новобудов, все-таки значною мірою ще зберігає свою самобутню подобу, так би мовити, ауру старовини. Вона забудовувалася здебільшого в XIX ст. — на початку XX ст., і тут збереглися будівлі архітектурних стилів цього часу: від періоду класицизму до модерну.

Згідно із законодавством про охорону пам'яток, Андріївський узвіз є невід'ємною складовою частиною Державного історико-архітектурного заповідника «Стародавній Київ», створеного 1987 року. А вже 2012-го архітектурному ансамблю конкретно цієї вулиці надано статус «Комплексної пам'ятки містобудування». Через зазначені урядові постанови на цій заповідній охоронній території заборонялося зводити будь-які нові масштабні споруди. Винятки з правила в особливих випадках допускалися, але з обов'язковою умовою, що нова споруда гармонійно вписуватиметься в історичне середовище, що склалося, і відповідатиме йому за всіма основними характеристиками: габаритами, стилістикою, інфраструктурою тощо. Проект новобудови мав розроблятися на конкурсній основі із залученням до його обговорення широких лав громадськості, і при цьому остаточно затверджуватися Верховною Радою.

Традиція облаштування заповідних територій для збереження в недоторканності старовинної забудови давно склалася в багатьох історичних центрах Європи. І Україною, яка прагне нарівні увійти в сім'ю цивілізованих європейських країн, було ратифіковано низку міжнародних угод про необхідність зберегати свою національну, історичну і культурну спадщину, що є значною і невід'ємною частиною світової скарбниці. Але, на жаль, у нас спостерігається вкрай поверхне ставлення до цих зобов'язань, щоб не сказати, їхнє ігнорування. Прикладів цьому за останні роки, особливо в столиці країни, хоч греблю гати. Але випадок із театром на Подолі особливо вражаючий.

Конкурс на найкращий проект будівлі театру не проводили, почали його будувати без жодного обговорення і, до того ж, на огорожі будівельного майданчика не було встановлено необхідного в таких випадках інформаційного щита (із зображенням майбутньої споруди, що дозволяло б у загальних рисах отримати про неї уявлення). Тому повністю можна виправдати реакцію активних представників громадськості, які почали засипати відповідальних чиновників своїми петиціями, зверненнями у ЗМІ, організувати мітинги протесту просто під новобудовою, а також збирати підписи для звернення безпосередньо до Президента країни (і це, я думаю, дуже правильний тактичний хід, оскільки основним інвестором і меценатом будівництва театральної будівлі, як відомо, є корпорація «Рошен»).

Уже 17 грудня 2016 року було створено громадське об'єднання «Громада Андріївського узвозу», до якого увійшли архітектори, мистецтвознавці і багато інших представників професійної громадськості, небайдужих до долі історичного Києва.

Були, звичайно, і ті, хто рішуче став на захист протизаконного будівництва театру на Подолі. Вже в день самої «презентації» будівлі на столі мера Києва Віталія Кличка лежав лист із підписами 50 діячів мистецтва (в основному — театру і кіно), які вирішили морально підтримати ініціатора будівництва театру — режисе-

Чорний новобуд не лише не гармоніює з Андріївським узвозом, а й зовсім не відповідає вимогам правил безпеки у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Фото з сайту nikogurciji.org.

ра Віталія Малахова. Мабуть, не лише захищаючи в цілому свої корпоративні інтереси, а й із надією мати тут на чорний день додатковий заробіток.

В офіційних заявах чиновників довгий час абсолютно не йшлося про головне — про порушення положень законодавства про охорону історичного середовища, а все зводилося в основному до міркувань про те, що «якщо комусь архітектурний образ майбутнього театру не подобається, то комусь, навпаки, дуже подобається». Так дозволив собі висловитися і головний архітектор Києва Олександр Свистунов, який нещодавно отримав свою посаду в результаті нібито дуже суворого конкурсного відбору. Та, мабуть, у нього є серйозні пробіли зі знанням вітчизняного законодавства. Насправді в середовищі його колег-архітекторів уже затвердилася, певно, простіша розгадка такого феномену! Будучи «продуктом» майстерні одіозного колишнього головного архітектора міста Сергія Бабушкіна, що протиправно «прикрасив» історичний центр Києва монстрами-хмарочосами, Свистунов запозичив у свого наставника зразок зверхнього ставлення до культурної спадщини. Начотним підтвердженням цього може слугувати спроектована Свистуновим готельна будівля-монстр — «Інтерконтиненталь» в охоронній зоні Святої Софії Київської, що фактично «розчавила» своїми габаритами всі навколишні пам'ятки архітектури цінної сакральної території.

Мінкульт відповість?

Намір побудувати на Андріївському узвозі новий театр виник іще на початку 2000-х років, коли тут у результаті знесення двох будівель утворився невеликий пустир. Однак це мав бути невеликий камерний театр, призначений для обмеженої кількості відвідувачів. І, справді, такий театр тут було майже завершено при будівництві. За габаритами, традиційними архітектурними формами, ошатним декором фасадів він вписувався в навколишнє архітектурне й історичне середовище. І, по-моєму, цей новий об'єкт був прихильно сприйнятий громадськістю. Автором проекту будівлі цього камерного театру був заслужений архітектор, лауреат премії імені Т. Г. Шевченка Віталій Юдін, який зробив собі ім'я будівництвом 2005 року Київського лялькового театру на горі над Європейською площею.

Але при настанні нинішнього періоду правового свавілля в країні господарям ласої ділянки на Андріївському узвозі здалося, що тепер можна дозволити собі заради великих прибутків збільшити об'єм театрального будинку шляхом варварської безцеремонної його реконструкції. Ось і маємо зараз те, що маємо.

При цьому можна зрозуміти і виправдати крайній ступінь образи Віталія Юдіна, який, будучи ознайомлений із положеннями Цивільного кодексу, не

без підстави має намір судитися за свою інтелектуальну власність з ініціаторами того, що сталося (насамперед із «режисером театру і процесу реконструкції» Віталієм Малаховим).

У ситуації, що склалася, деяке заспокоєння і примарну надію на об'єктивне обговорення проблеми з театром-новобудом дають нам запевнення мера міста Віталія Кличка про те, що остаточне вирішення питання буде обов'язково ухвалене на розширеному засіданні Містобудівної ради, причому із запрошенням на нього не лише найкращих фахівців, а й усіх охочих представників громадськості.

Є бажання залишатися оптимістом, але є й побоювання щодо розвитку подій за найгіршим сценарієм. Дотепні кияни вже понавігадували для безглуздість похоронної будівлі багато різних іронічних назв. Але боюся, що одна з них — «саркофаг» — може виявитися, образно кажучи, пророчою. Адже якщо цей «саркофаг» на Подолі, попри гостру критику на адресу його апологетів, усе-таки уціліє, то з часом поширюваний ним довкола згубний «радіоактивний пил» нестиме загибель всьому прекрасному навколо і, насамперед, ансамблю Андріївського узвозу.

Це може слугувати прецедентом того, що надалі в різних «злачних», по-шахрайськи приватизованих куточках узвозу (бо, згідно із законом, земля в заповіднику історико-культурного призначення приватизації не підлягає), а то і на місцях умисне знищуваних старовинних споруд зростатимуть величезні будівлі «коморно-контейнерного» типу. Саме такі будівлі у своїй майстерні у великій кількості вже спроектував автор київського «театру на Подолі» харківський архітектор О. Дроздов, причому для різноманітного утилітарно-функціонального призначення. Зокрема, в київському театрі-«контейнері» для задоволення відвідувачів, окрім вистав, планують облаштувати ресторани й інші торговельні заклади, і навіть нічні «наливайки».

Тобто тут сплановано багатофункціональний розширений торговий майданчик зі слухною назвою «драматичний театр» і, скажімо прямо, переслідують суто комерційні цілі, далекі від духовних потреб справжніх поціновувачів сценічного мистецтва.

Дроздов дозволяє собі робити цинічні заяви, що «Андріївський узвіз поступово втрачає свою архаїку», а з уст окремих шанувальників таланту цього «майстра» архітектури можна почути «передбачення», що саме його твір із часом стане візитною карткою архітектурного ансамблю вулиці (хоча, як відомо, таке поняття давно утвердилося за Андріївською церквою, що завершує цю пам'ятку містобудування).

Дроздов, мабуть, не здатен зрозуміти, що те, що в якійсь мірі прийнято для харківської «сірої» промислової зони (у

котрій наразі зник «творити» цей проєктувальник), абсолютно недоречно для «київського Монмартру», «вулиці-свята», на якій на початку 1980-х років склалася традиція проведення травневих Днів Києва, і де художники та народні умільці отримали право, як це сталося свого часу в Парижі, виставляти свої твори не лише на продаж, а й просто для розгадки публіки. Паризький Монмартр є свого роду «дорогою до храму». Він піднімається на пагорб, який вінчає церква Сакре-Кьор («святе серце»). Це місце разом із Лувром і Ейфелевою вежею має велику популярність серед туристів.

Андріївський узвіз — також дорога до храму — до перлини київської архітектури, візитної картки Києва — Андріївської церкви і, можна сказати, до святого місця, звідки почало забудовуватися наше місто. Але якщо там, на паризькому Монмартрі, історичне середовище залишилося недоторканим, заповідним, то яке насильство з боку хижаків-забудовників спостерігається у нас при нинішньому правовому беззаконні, в усіх сферах державного і суспільного життя. І до якої міри зростає загроза фізичному існуванню самої Андріївської церкви у зв'язку з посиленням транспортного навантаження на вулицю, безпосередньо в охоронній зоні цієї безцінної пам'ятки архітектури й історії?! Адже вже зараз значно посилюються, стаючи незворотними, зсувні процеси поблизу храму на дніпровських схилах!

Пам'ятаю, в минулому, на вулиці поруч із церквою стояв мільйонер із мотоциклетною коляскою, контролюючи і регулюючи рух транспорту. І це при значно меншій його інтенсивності!

Цікаво відзначити, що український уряд упродовж багатьох років неодноразово вносив пропозицію включити Андріївську церкву до всевітнього списку об'єктів ЮНЕСКО і готував для цього необхідні документи. Але кожен раз фахівці цієї авторитетної організації, відвідуючи Київ, знаходили пам'ятку у вельми незадовільному технічному стані. А без гарантії з боку нашої держави щодо забезпечення заходів для надійного збереження пам'ятки неможливе її включення до списку ЮНЕСКО.

Це є ганьбою для всіх наших офіційних осіб, яким довірено опікуватися справою охорони національних культурних цінностей.

Чому ж не проводили конкурс із залученням до нього всіх охочих київських архітекторів, що знають краще від харків'ян, де, як і що можна будувати в їхньому рідному місті? Пролити світло на деякі аспекти цієї скандальної історії вдалося відомій журналістці Ірині Кармановій, що опублікувала в інтернеті на сайті «Ні корупції» статтю під риторичною назвою-питанням: «Чиновників, що порушили закон і допустили розтрату 165 мільйонів гривень, покарають?».

Ірина Карманова брала участь у низці журналістських розслідувань незаконних забудов Києва, під час яких їй удалося розкрити саму суть складних корупційних схем. Вона з'ясувала, що проєкт «театру» справді був офіційно погоджений, і відповідальність за це лежить на Міністерстві культури України, точніше, персонально на його співробітницю-заступницю міністра Тамарі Мазур, посада якої несе в собі великий корупційний ризик. Будучи юристом за освітою, Мазур нехтувала затвердженою процедурою, згідно з якою обговорення таких значних об'єктів у заповідних зонах в обов'язковому порядку мають проводити на науково-методичній раді Міністерства культури, куди входять архітектори, історики, мистецтвознавці, археологи високої кваліфікації і з великим стажем та досвідом роботи. І ці кваліфіковані фахівці, немає сумніву, не допустили б ганебного рішення про будівництво такого «театру». ■

Наталія ЯВОРСЬКА

У Києві офіційно відкрили Міжнародний фестиваль мистецтв Anne de Rysv Fest. Уже вчетверте у такий спосіб славлять легендарну жінку, княжну, королеву Франції — Анну, дочку Ярослава Мудрого. Анна Київська, вийшовши за короля Франції Генріха I, де-факто стала справжнім дієвим послом Київської Русі в середньовічній Європі, зайнявши важливе місце в історії взаємин франкомовного світу й України.

Презентували знаменитий французький сорт троянд «Анн де Київ», висадивши перші сто кущів біля пам'ятника на Львівській площі. У центральному сквері було символічно закладено три клумби: бельгійську, французьку і швейцарську. Кожна з них має флористичну специфіку цих країн. Презентували клумби відповідно посли Франція Ізабель Дюмон, Швейцарія Гійо Шерера та Бельгії Люк Якобс, а також міністр культури України Євген Нищук. Висадження квітів супроводжувало театралізоване шоу.

Ще одним подарунком фестивалю стала презентація нових парфумів, створених спільно українськими та французькими парфумерами, які назвали на честь Анни. Живий аромат створений на основі однойменного сорту троянд. Його було відчутно в повітрі на площі протягом усього дійства.

Кульмінацією вечора стала київська прем'єра вистави Львівського національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької під керівництвом легенди української сцени Федора Стригуна — «Ярославна — королева Франції». Режисер вистави — Алла Бабенко.

«Фестиваль — маленька перлинка у київському міському культурному житті, що тільки одним своїм існуванням наближає нас до європейських традицій подібних фестивалів. Адже відкриття було сповнено символів та милих продуманих дрібничок. Вразила прем'єра Алли Бабенко, яка досить пафосно пе-

ВШАНУВАННЯ

Аромат Анни

Упродовж червня триватиме фестиваль мистецтв на честь доньки Ярослава Мудрого

Вистава львів'ян «Ярославна — королева Франції». Фото з «Фейсбука».

реповіла усю історію життя легендарної жінки, що стала прабабусею майже тридцяти європейських монархів і залишила по собі добру пам'ять та купу легенд», — прокоментувала Ольга Стельмашевська.

Фестиваль триватиме протягом усього червня. Основні локації фестивалю — Національний музей Тараса Шевченка та Київський літературно-меморіальний музей Максима Рильського. ■

КНИЖКОВА ШАФА

Їхні зелені чоловічки

Колишній морський піхотинець Елліот Акерман написав роман про війну

Валентина ГРИГОРЕНКО

Нещодавно у Києві до публічної дискусії «Війна — це омана»: сучасний роман про війну» долучився американський письменник Елліот Акерман. Розмова відбувалася навколо українського перекладу його роману «Зелені проти синіх», який вийшов друком у видавництві «Дуліби» (перекладач Лукія Зурнаджи). Цей твір став бестселером за списком «Нью-Йорк Таймс». Книга видана за підтримки Посольства США в Україні.

Елліот Акерман, який народився 1980 року, — колишній морський піхотинець, брав участь у п'яти військових експедиціях до Іраку й Афганістану, зараз працює журналістом, спеціалізується на висвітленні подій громадянської війни в Сирії. Має кілька військових нагород: «Срібна Зірка», «Бронзова Зірка за мужність» і «Пурпурове Серце».

Дія роману «Зелені проти синіх» відбувається в часи війни в Афганістані (2001—2014). Війну в Афганістані автор знає з власного досвіду — вісім років він служив у морській піхоті Збройних сил США, здійснив кілька відряджень на Середній Схід та в Південно-Східну Азію як офіцер піхотних військ і військ особливого призначення. Стояв на чолі загону морських піхотинців особливого призначення, які проводили вишкіл афганського батальйону «Командос» у складі 700 солдатів, зокрема готуючи його до взяття в полон вищого командування Талібану.

Письменник узяв за епіграф до свого роману слова пророка Мохаммеда «Війна — це омана». Власне, цей твір примушує замислитися над тим, де є насправді та межа, коли закінчуються військові хитрощі й починаються зрада і віроломство, де закінчується боротьба за власну територію та свої права й починається бізнес?

«Терміни «зелені» і «сині» є дуже поширеними в американській армії, особливо стосовно війни в Афганістані, — розповів Елліот Акерман. — Термін «зелені» означає дружні сили, війська. Це походить з військових карт, де ми позначаємо ці армії зеленим, а наші сили, американські, синім. В Афганістані атака, що називається «зелені проти синіх», означає, що афганці вбили американських консултантів. У книзі це метафора. Вона про те, що трапляється, коли війська, за які воював ти, прагнуть знищити тебе. Книга про американця, якого вбив афганець. Але ця історія розказана від імені афганця».

У книзі немає нічого суто біографічного. Хоча деякий його досвід в книзі є, каже автор. Він стисло так характеризує свій твір: «Це роман про війну і про те, як вона стає все гіршою і гіршою та триває, триває, триває...» І додає: «Головний урок, який ти засвоєш на війні, — це те, що війна існує в сірому просторі. Немає гарних і поганих хлопців. Це просто обмежений простір між. У книзі це одна з центральних ліній, що війна не чорно-біла».

І ще порада від автора-піхотинця: «Багато людей, коли усвідомлюють, що решта їхнього життя полягатиме в тому, що вони будуть сидіти на ганку й пити пиво, впадають в депресію. Тож, коли повертаєшся з війни, ти мушиш знайти нову ціль, хоча це й дуже важко». ■

ЧАС «Т»

Ось і сцена...

Цьогорічне «Перевтілення» переросло із всеукраїнського у міжнародне

Лариса ГРОМАДСЬКА

Нещодавно відбувся VI фестиваль-конкурс шкільних самодіяльних театрів «Перевтілення». Упродовж трьох днів в актовій залі Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова учасники та гості свята мали можливість переглянути 21 виставу, побувати на майстер-класах із танців, відчуття себе декламатором, актором чи співаком перед відкритим мікрофоном.

Цьогорічне «Перевтілення» переросло зі всеукраїнського у міжнародне. Окрім учасників із Харкова, Запоріжжя, Чернігова, Києва, Вишгорода та Боярки, прибули юні актори з Литви і Польщі. Тож і ведучі говорили українською і англійською мовами.

Перевтілення і справді відбулося! Чарівна магія,

Учасники «Перевтілення-2017». Фото надане організаторами.

феєричне дійство, шалений темп, неймовірний драйв, емоційні майстерні виступи акторів дитячих театрів не залишили байдужими нікого. Глядачі і члени журі сміялися і плакали, захоплювалися і сумували, переносилися в інший вимір або поринали в чарівний світ казки, — словом, перевтілювалися. Всі отримали незабутні враження від перегляду спектаклів, а юні актори повезли додому нагороди і заслужене визнання.

Нагородження відбувалося за номінаціями: краща чоловіча, жіноча і характерна ролі, майстер епізоду і кращий дует, краща модерна і краща авторська вистава, краще образне рішення вистави, кращі сценічні костюми і краща роль другого плану... Волонтери, актори-драгоманівці, опікувалися учасниками конкурсу, що приїхали з інших областей чи з-за кордону; готували сцену до виступів театрів;

малювали і гралися з дітьми. Тож перерви між спектаклями були не менш цікавими і пізнавальними.

«Гран-прі» заслужено отримала вистава «Янголи у моєму волоссі» у виконанні театру Alyvos з міста Вільнюс; художній керівник — Раса Куліте-Поліні. Актори з Литви заворожили глядачів своєю майстерною грою, довели, що театр єднає шанувальників прекрасного, адже для того, щоб донести думку, потрібні не лише слова.

Мале гран-прі виборола дитяча театральна студія «Свія» із міста Запоріжжя, художній керівник — Світлана Ємець. Казка «Сонечко рятує світ» справді зачарувала усіх присутніх. Запорізькі актори, здається, отримали найбільшу кількість нагород у різноманітних номінаціях: «Краща чоловіча роль» — Тихон Ємельянов за роль Мурахи, «Краща характерна роль» — Марія Притула за роль Тлі, «Майстер епізоду» — Марія

Карпенко за роль Колорадського Жука.

Народний театр «Вавилон» філологічного факультету НПУ ім. М. Драгоманова подарував глядачам (позаконкурсно) незабутню чарівну казку для дорослих і дітей «Свято зірки» за п'єсою Надії Симчич.

Ініціатива проведення фестивалю «Перевтілення» належить художньому керівнику народного студентського театру «Вавилон», заслуженому працівнику культури, професору кафедри української літератури НПУ імені Михайла Драгоманова Ірині Савченко. Співорганізатором нинішнього триденного дійства став Благодійний фонд Михайла Гаврилюка. Головою професійного журі, до якого входили актори, філологи, режисери, художники, був відомий актор Київського академічного театру «Колесо», режисер, викладач сценічної майстерності Анатолій Суханов. ■

Тетяна ЗІНЧЕНКО

Ось і дочекалися ми «офіційного літа» — у народі вважають, що починається воно саме з Трійці. Зелених свят чекають особливо — це одне з найбільших християнських свят. День святої Трійці так названий на честь сходження Святого Духа на апостолів, яке їм обіцяв Ісус Христос перед своїм Вознесінням на небеса, і славить Святу Трійцю.

Трійця — день народження християнської церкви, яку цього свята прикрашають зеленню, гілками, підлогу застеляють лепехою та м'ятою. Навіть рясні священнослужителів цього дня — зеленого кольору. Християни і свої помешкання прикрашають клечанням: хто гілками клена чи липи, духмяними травами. Відповідно, і святковий стіл аж буває від зелені. Проте за всією величністю свята Трійці українці не перетворювали його на свято їжі, тобто не готували якихось надзвичайних страв, дорогих чи занадто вишуканих, зате було багато зелені, парувала молода картопелька з кропом, яйця — як барви сонця і літа, молоко і молочні страви — символ достатку, запечене м'ясо, пироги з ягодами і ревенем, киселі, узвари.

Без салату — свято не свято

Причому чим він легший і простіший — тим краще. Бо ще ж треба скуштувати і м'яса, і пирогів, і своєї коронної страви, тому готуємо салат із молоді моркви, м'яти і власне салату. Нам знадобляться: 2 свіжі огірки, 2 молоді морквини, пучок салату, банка консервованої кукурудзи (як тільки з'явиться свіжа — ідеально брати її: відварити кукурудзину, дати охолонути і зрізати зерна з качана), петрушка, м'ята, кріп, сіль, перець за смаком, столова ложка лимонного соку і чотири ложки йогурту для заправки (смачно і зі сметаною, і з майонезом — обирайте свій варіант).

Моркву відварити і порізати соломкою. Огірки порізати кубиками, салат порвати на шматочки руками, з кукурудзи злити маринад, зелень покрити, йогурт (сметану тощо) змішати з лимонним соком, сіллю і перцем. Викласти всі овочі й зелень у салатник, залити заправкою і перемішати. У заправку можна натерти трохи лимонної цедри.

Салат із редьки, яєць і цибулі — всі барви в одній тарілці: красива, корисна запашна літня страва. На 4 яйця потрібно стільки ж середніх свіжих огірків, пучок зеленої цибулі, 200 г редьки, чайна ложка гірчиці, сіль за смаком і сметана для заправки.

Яйця відварити і порізати кубиками, огірки і редьку — четвертинками кружалець, цибулю також покрити, змішати всі інгредієнти, посолити і заправити гірчицею та сметаною.

Літо, сонце... яйця

У всьому можна знайти зв'язок, між цими словами — також. Як тільки кури вириваються на зелені й квітучі луки, вони несуться швидко і, як кажуть, натхненно. Тому цей сезон треба використати повністю, щоб поповнити організм дуже корисним білком, а також жирами та всім іншим, що містять яйця. Дієтологи нарешті зруйнували міф про те, що у яйцях багато холестерину, і радять вживати по два в день лише

з користю для організму.

Із яйцями можна приготувати безліч смачних страв, приміром, сніданок на Трійцю.

Це може бути несподівано смачний омлет «власної технології»: берете улюблені овочі, дрібноте і викладаєте у змащену маслом форму, заливаєте збитими яйцями — і в духовку. Як приклад — «омлет літній», який готується так: відварити четвертину капусти, дрібно порізати її і викласти на змащене сметаною деко. На олії пасерувати цибулину і соломкою порізаний стручок солодкого перцю, викласти це на капусту, а зверху — кільцями порізані два помідори. Окремо збити три яйця, додати до них півсклянки молока, сіль і перець. Цим залити капусту і відправити в духовку на 5-7 хвилин. Подавати з зеленню.

Оригинальними будуть яєчні гнізда. Потрібно буде 4 яйця, півсклянки тертого сиру, кілька гілочок кропу і сіль за смаком. Відділити білки від жовтків, збити білки у круту піну і викласти на вистелене пекарським папером деко у формі гнізда, притрусити сиром і подрібненим кропом. Посередині кожного гнізда покласти по жовтку, злегка присолити і відправити в духовку на сім хвилин. Буде красиво на тарілці з листям шпинату.

М'ясна кишеня

М'ясо, якщо його вміло приготувати, може бути чудовою кишенею для різноманітної горюдини, а все разом складе чудовий смаковий ансамбль. На 1,5-2 кг свинини (вирізки чи шийної частини) потрібно приготувати соус із двох столових ложок гірчиці, трюх — соєвого соусу, столової ложки лимонного соку, чотирьох зубчиків роздавленого часнику, шматочка тертого імбиру. А ще вітається «трав'яна» імпровізація — тобто сміливо додавайте свої улюблені спеції для м'яса: куркуму, ммин, коріандр, базилік, кріп, паприку тощо. М'ясо помийте, висушіть і зробіть на ньому надрізи-кишенки. Натріть його

ТРАДИЦІЇ

Відтінки зеленого

Десяток оригінальних страв на Зелені свята

Молода картопелька з кропом.

Зелень — це смачно і корисно.

Яєчне гніздо.

сумішшю перців і сіллю та замочити у приготовленому маринаді на ніч. А зранку нафаршируйте «кишенки» м'яса пластинами помідорів, болгарського перцю, кабачків, салатної цибулі, баклажанів і всім, що полюбаєте з горюдини (м'ясу додадуть особливий вишуканості шматочки твердого сиру в його «міні-кишенках»). Потім усе це покласти або в фольгу, або в рукав для запікання, викласти на деко і відправити в духовку. Випікати недовго, хвилин 40-50 при температурі 160-180 градусів. Наприкінці випікання розріжте рукав, щоб м'ясо зарум'янилося. Важливо його не пересушити.

Кишеня, до речі, може бути і овочевою, причому досить «конкурентоспроможна» з м'ясною. Спробуйте таку — з капусти. Краще взяти капустину, якщо знайдеться, зі старого врожаю, у неї листя товстіше, отож і «кишенки» будуть надійніші, але молода так само підійде і смакуватиме.

Щоб приготувати овочеву кишеню, потрібно на дно вогнетривкої посудини налити трішки олії, покласти розпарені листки капусти і почергово наповнювати цю посудину в такій послідовності: фарш — листя — майонез — фарш — пошинкована з морквою, помідорами, перцем, печерицями і цибулею капуста, і так — до

верху посудини. Зверху кишеню накрити листям капусти і поставити в духовку на 40 хвилин, накривши фольгою для запікання. За 10 хвилин до закінчення приготування зняти фольгу, щоб страва зарум'янилася, а готово її перевернути на тарілці й прикрасити зеленню і морквою. Для такого смаколика знадобиться одна середня капуста, півкіло фаршу зі свинини чи курятини (можна навпіл), дві середні цибулини, два перці, морквина і спеції.

Вареники — деруни!

І вареники, і деруни — з розряду тих страв, які практично не набридають. Причому вони мають стільки варіацій, начинку, спецій тощо, що їх можна готувати майже не повторюючись. Щодо затрат — вони також мінімальні, отож ці страви треба урізноманітнювати і готувати.

На Зелені свята слід варити **смагдові вареники — з молодою капустою і кропом**.

Начинка готується швидко: на пательні на олії злегка обсмажте подрібнену цибулину, шинкується молода капуста і додається до цибулі, під кришкою овочі тушуються 10 хвилин, соляться, перчаться і «озеленюються» подрібненим кропом.

Потім замішується тісто з борошна,

солі та перевареної води кімнатної температури. Додати трохи рослинної олії (на 2 склянки борошна — 2 столові ложки олії і чайна ложка солі) і зовсім трішечки соди — тоді тісто вийде пухкемким. Тісто добре дати трішечки «відпочити» (хвилин 20) і можна починати ліпити вареники. Вареники варимо в окропі, воду трішки присолюємо. Готові вареники виймаємо на друшляк, даємо воді стекти, і хай вони трішечки схолонуть. Тісто посмажте цибулею, смаженою на олії. Як смажити — трошки притрусити борошном, тоді цибуля виходить відчутніша та смачніша. Дуже смачно до таких вареників вичавити молодого часничку, смак стає надзвичайно пікантним!

А ще ви можете зовсім несподівано здивувати своїх рідних поживними, смачними і легкими у приготуванні **пиріжками з сиром і кропом** (багато хто їх називає дерунами із сиром). Знадобиться 300 г сиру, цибулина, 2-3 зубчики часнику, 1 кг картоплі, сіль, перець за смаком і зелень кропу.

Сир пропускаємо крізь м'ясорубку або робимо його однорідним іншим способом. Посолити, поперчити і додати подрібнений кріп і знову старанно перемішати.

Далі натираємо на дрібну тертку картоплю, відкидаємо її на сито і віджимаємо сік. Відвар не виливаємо, а даємо відстоятися, отриманий крохмаль використаємо для приготування смачного киселику (з полуницею, цукром і соком лимона — буде гарно і смачно).

Картоплю підсолюємо, перчимо і починаємо формувати пиріжки: беремо картопляну масу, розплюскуємо і робимо млинчик, зверху на нього кладемо начинку і загортаємо ніби конвертиком, надаємо форми пиріжку і смажимо на олії з обох боків до зарум'янення. Готові пиріжки посипаємо подрібненим часничком і даємо трохи охолонути. Теплі вони смачніші за гарячі. ■

ДЕСЕРТИ

Рослина для пирога

Ревінь — riepant — так і перекладається «рослина для пирога». Як смачні й ароматні з ним пироги — не передати! Спекти таких на Трійцю — це просто необхідність!

Приміром — **улюбленця пирогів: тертого**.

Тісто готується — як на будь-який третій пиріг. На велике деко — щоб вистачило всім, бо розгрібають ще гарячим — взяти 3,5 склянки борошна, висипати в миску, додати відразу пакетик розпушувача для тіста, поставити тертку просто в миску і потерти туди пачку масла (чи маргарину). Щоб добре масло терлося, його слід періодично вмочати в борошно. Далі вимісити масло з борошном до однорідної маси, додати склянку цукру, трохи менш як половину чайної ложки солі, перемішати і зробити заглиблення всередині тіста. Додати туди два яйця, дві-три столові ложки сметани, дуже старанно вимісити і поставити в холодильник приблизно на годинку. Потім поділити тісто на дві частини, одну повертати на півгодинки в морозилку, іншу — розкочати і викласти на дно дека, щоб було якомога тонше, утворюючи пальцями й бортики коржа.

Ревінь почистити від шкірки, нарізати кубиками, посипати цукром за смаком і корицею. Викласти на

тісто. Потім дістати з морозилки другу частину тіста, натерти його на крупну тертку і розкласти поверх ревеню. Хвилин 20 це має пектися на середньому вогні, а за цей час можна збити три білки яєць з половиною склянки цукру чи цукрової пудри, вичавити туди трохи соку лимона і викласти цей крем на пиріг. Ще хвилин 15, і по запаху ви визначите, що в домі — справжнє свято.

Літо — це полуниця! Трійця, яка розпочинає літо, так само розпочинає і цей довгоочікуваний сезон рум'яних солодких ягід із запахом солодкого розпеченого літа. На Трійцю треба спекти легкий красивий, високий полуничний десерт — **бісквітний полуничний торт**.

Для початку три яйця добре розтерти з трьома столовими ложками цукрової пудри і додати дві склянки борошна. Замісити бісквітне тісто, застелити велику круглу форму для випікання пергаментним папером, вилити туди тісто і випекти бісквіт на помірному вогні. Вийняти його і викласти в глибоку посудину, нехай поки холоне. Тим часом готувати крем: збити чотири жовтки зі склянкою цукру, додати 4 столові ложки борошна і півсклянки молока, все знову старанно збити вінчиком

Ревінь — рослина для пирогів.

і варити на помірному вогні до загустіння, постійно помішуючи. Вимкнути вогонь і, додавши дрібку ванільного цукру, продовжувати помішувати, щоб не утворилася шкірочка. Коли буде холодним і бісквіт, і крем — вилити крем на бісквіт.

Ну а далі — черга за полуничкою. Півкілограма ягід переберіть, помийте і покладіть у глибоку каструлю, присипавши їх цукром (півсклянки). Щоб вони пустили сік, потрібно чекати години дві. Як тільки з'явиться сік — зливаємо його, а ягоди викладаємо на крем. Із соку готуємо желе — додаємо по півсклянці води і цукру, сік половини лимона і доводимо до кипіння. У холодній кип'яченій воді замочуємо 10 г желатину, даємо йому розбухнути і розчиняємо в гарячому сиропі. Готове желе охолоджуємо і заливаємо торт так, щоб

полуниця повністю ним покрилася. А подавати на стіл можна відразу, як желе застигне.

Сирник із полуницею — так само десерт із розряду фантастично смачних.

Потрібно півкілограма свіжої полуниці, 150 г цукру, 4 яйця, 400 г нежирного сиру, лимон, ложку вершкового масла і ложку панірувальних сухарів. Помийте і висушіть полуницю, засипте її половиною приготовленого цукру. Решту цукру збийте з яєчними жовтками (відділіть їх попередньо від білків), дрібною ваніліну і цедрою одного лимона і відразу додавайте сир, старанно вимішуйте. Якщо не вдається вимісити до однорідної маси — пропустіть усе крізь м'ясорубку з тоненькими отворами чи крізь сито. Білки також збийте з ложкою цукру, половиною введіть у тісто, а іншу поки поставте в холодильник.

Деко чи трохи глибшу формочку для випікання змажте маслом, посипте сухарями і викладайте шарами сир і підготовлені полуниці (тільки перед цим злийте з них сік). Верхній шар — обов'язково полуничний! А тепер діставайте з холодильника решту білків, поливайте ними суфле і ставте в розігріту духовку хвилин на 45-50 на середній вогонь. Діставайте, прикрасьте листочками м'яти і можете не чекати, поки прохолоне, — він смачний як гарячий, так і холодний.

Трійця — родинне свято. Зберіть родину за гарним столом і насолоджуйтеся цим днем, початком літа і смачним різноманіттям.

Смачного! ■

Сергій Лагкуті
велогонщик української команди «Колсс»

«Сьогодні в нас вийшло реабілітуватися за вчорашню гонку на Майдані, коли ми, на жаль, не змогли потрапити на подіум. І Олександр Превар, і я дуже добре спрацювалися з Єгором Дементьєвим — нам дуже допомогло те, що ми без проблем порозумілися».

■ ФУТБОЛ

Особливості елітної реконструкції

У новому розіграші прем'єр-ліги місця двох невдах посядуть клуби з Маріуполя та Чернігова

Григорій ХАТА

Паралельними курсами підходять до свого фінішу турніри в першій та елітній лігах України. У першій уїк-енд літа в обох розіграшах відбудуться заключні тури. Щоправда, чекати їхнього завершення для формування майбутнього складу учасників прем'єр-ліги 2017/2018 не варто. Деталі, яких бракувало новому турнірному пазлу, були отримані достроково. Відтак на зміну «Волині» та «Дніпру», котрі пропрацюються з футбольною елітою країни, прийдуть два перші колективи першого дивізіону — «Іллічівець» та «Десна». Якщо для маріупольського колективу майбутня участь у ПЛ буде не першою, то чернігівський клуб заходиться в найсильнішу лігу країни в ролі дебютанта.

До свого знайомства з елітною когортою в Чернігові готуються відповідально, приводячи до ладу місцевий стадіон, який, загалом, як і більшість футбольних арен України, де раніше не грали на найвищому рівні, перебував у не надто кондиційному стані.

Не секрет, що вимоги до стадіонів загалом та полів зокрема у ПЛ та ПФЛ доволі різні. Нещодавня епопея з кубковим чвертьфіналом за участі першолігової «Полтави» та донецького «Шахтаря», який через невідповідний стан газону так і не відбувся, — яскраве тому підтвердження. Тож не дивно, що, проголосивши «прем'єрські» амбіції та взявши курс на еліту, саме футбольному полю, яке є складовою Олімпійського навчально-спортивного центру «Чер-

Достроково забронювавши в першій лізі друге місце, чернігівська «Десна» здобула право дебютувати у вищому дивізіоні вітчизняного футболу.

Фото Олександра ПРИХОДЬКА

нігів», керівництво «Десни» приділило першочергову увагу.

Не так давно прес-служба клубу вже відзвітувала про завершення усіх робіт із реновації зеленої галявини. Наступ-

ним же етапом має стати оновлення трибун спортивної арени. У цілому ж, плануючи свій дебют у вищій лізі вітчизняного футболу, «Десна» разом із самим містом змушена серйозно оновити ма-

теріально-технічну базу, пов'язану з великим футболем, оскільки, за словами віце-президента чернігівського клубу Ігоря Базалинського, вона перебувала в плачевному стані.

Зрозуміло, що в процесі заміни газону грати в рідних стінах «Десна» не могла. Однак цей факт не завадив їй у боротьбі за другу перепустку до еліти випередити «Верес» із Рівного. Фартовою для чернігівських футболістів стала столична «Оболонь-Арена», де підопічні Олександра Рябоконя виграли не один важливий для турнірної розстановки матч.

Що стосується представників маріупольського футболу, котрі через кілька років після свого вильоту з еліти знову туди повертаються, то у місцевого клубу турботи дещо іншого характеру.

Згідно з законом України про демокунізацію клуб має змінити свою нинішню назву — «Іллічівець» — на іншу.

Власне, з цього приводу в Маріуполі розгорнулися неабиякі дебати. Від часу свого заснування (починаючи з 1960 року) команда, що представляє місто з берегів Азову, виступала під не одним брендом — «Азовсталь», «Азовець», «Локомотив», «Новатор», «Металург». Найбільш популярними версіями для чергового ребрендингу були «Азовець» та «Металург». Утім не виключено, що в новому сезоні прем'єр-ліги гратиме «Маріуполь». Вочевидь саме такий варіант у гострій дискусії виглядає найбільш компромісним, і, здається, що проти нього виступати в місті навряд чи хтось буде. ■

■ ВЕЛОСПОРТ

«Преміальний» реванш

Упродовж трьох днів у столиці України та її околицях змагалися майстри шосейних велоперегонів

Григорій ХАТА

Столична велогонка Race Horizon Park — чи не єдина нагода для вітчизняних шанувальників велоспорту на власні очі побачити серйозні баталії за участі українських шосейних команд, головним місцем виступів яких є закордонні траси. В Україні можливостей (читай — доріг), аби на найвищому рівні приймати рейтингові велосипедні старту, катма. Столичні магістралі також не найкращий для цього варіант, утім «з міста по нитці» — і в організаторів Race Horizon Park є кілька маршрутів, необхідних для проведення кількох стартів. Уже не перший рік ці перегони проходять під егідою Міжнародного союзу велосипедистів, відтак мають вони статус професіональних. Хоча аж занадто гучних імен у Києві чекати не доводиться. Думається, не сприяє їхньому приїзду до української столиці й не надто приємна історія минулорічних стартів, які в дощових умовах завершувалися масовими завалами на столичній бруківці. Однак Race Horizon Park — хороша можливість вивчи-

ти географію вітчизняних шосейних колективів. Нагадаємо, що у чоловіків лідируючі позиції в Україні займає столична команда «Колсс», представникам якої під час київських перегонів наполегливо опонували хлопці з «ІСД». Окремим пулом на змаганнях була представлена й національна збірна України з її чоловічим та жіночим колективами.

Хай там як, але взагалі без зірки велосипедне свято, знову присвячене Дню Києва, не пройшло. Як почесного гостя столичних перегонів їх організатори запросили Андрія Гривка, котрий, захищаючи кольори «Астани», залишається єдиним українцем у світі вело-профі.

Відзначимо, що зазирнути в гості до Києва Андрій Гривко зміг завдяки незапланованому «вікну» в своєму гоночному графіку. У лютому під час Туру Дубаю український гонщик став учасником конфлікту з німцем Марселем Кіттелем, за що, в підсумку, отримав 45-денну дискваліфікацію, яка завершується всередині червня.

Не лише своєю присутніс-

тю, але побалував знаний гість учасників змагань й іменною премією, яку отримали кращі гонщики суботньої серії перегонів, визначені на проміжному фініші Horizon Park Race Mайдan (у чоловіків) та Horizon Park Women Challenge (у жінок).

В обох випадках — ані серед преміальних переможців, ані тріумфаторів самої гонки — вітчизняних спортсменів не було. У чоловічих баталіях узагалі весь подіум посіли іноземці на чолі з данцем Расмусом Есманном Гіннерупом з команди «Аура Енерджи». Це був перший в історії Race Horizon Park випадок — без українців на п'єдесталі.

У жінок перемогу в гонці, що мала статус масової, здобула Альжбета Павлендова, котра представляла збірну Словаччини. Третьою ж стала представниця національної команди України Марина Іванюк. Господарки змагань реваншувалися у так званій «розділці», посівши в ній три призові місця. Перемога — в активі Ганни Соловей, яка представляла команду Львівського регіону. Другою та третьою, захищаю-

Професійні велогонщики — учасники Race Horizon Park-2017 — не часті гості на столичних шосе.

Фото Олександра ПРИХОДЬКА.

чи синьо-жовті кольори, стали Ольга Шкель та Валерія Кононенко, відповідно.

А місцем реваншу для наших велогонщиків стала одноденна «класика», де, як і у попередній гонці, знову домінували українці. Перший 96 км дистанції подолав Олександр Превар з «Колсс», другим фінішував його одноклубник Сергій Лагкуті. «Бронза» ж дісталася чотириразовому чемпіону Паралімпійських ігор Єгору Дементьєву з «ІСД». Відзначимо, що перемогою нашого співвітчизника — Михайла Кононенка з «Колсс» — завершився й «пролог» цьогорічної Race Horizon Park — традиційна гонка «За мир», яка проходить на олімпійському кільці в передмісті Києва.

У дні, коли в Києві проходила Race Horizon Park, в Італії фінішувала сота за ліком «Джиро д'Італія». Перед заключним 21-м етапом рожеву майку лідера утримував колумбієць Наїро Кінтана з «Мовістар», який володіючи відмінною гірською підготовкою відібрав лідерство у голландця Тома Дюмулена. Утім здобутої в Альпах хвилинної форі переможцю «Джиро-2014» для ще одного тріумфу на Апеннінах не вистачило. Володіючи значно потужним ходом на рівнині, Дюмулен — четвертий перед останнім етапом — з лишком компенсував своє відставання від трьох конкурентів під час фінальної «розділки», старт якої, до речі, пройшов на легендарному автодромі в Монці. ■

ПУТА ГІМЕНЕЯ

Ламаючи традиції

Емма Уотсон збирається сама зробити пропозицію коханому

Аліса КВАЧ

Чутки про те, що зірка фільмів про Гаррі Поттера та «Красуня і чудовисько» Емма Уотсон та її бойфренд Вільям (Мак) Найт готуються до весілля, яку днями поширив відомий британський таблоїд Sun-Times, неабияк сколихнули середовище фанів актриси. Папараці видання стверджували, що Емма та її коханий відвідали низку ювелірних магазинів у пошуках обручок, причому актриса переглядала дорогі варіанти з діамантами.

Зреагували на це й інші світські репортери, які почали розшукувати різноманітних «друзів пари» та «наближених осіб» у сподіванні отримати докладнішу ексклюзивну інформацію. Зокрема, видання Contact Music із посиланням на власні джерела стверджує, що 27-річна зірка, відома своїми феміністичними поглядами, хоче зламати традиції й сама запропонувати коханому руку і серце. Мовляв, таким чином Уотсон збирається подати приклад іншим дівчатам, заохоче їх проявляти самостійність та ініціативу. «Емма і Мак розповіли кільком обраним друзям,

що вони відчувають, що вже готові до нового кроку в стосунках і одружаться», — стверджує джерело з оточення пари.

Емма і Вільям почали зустрічатися ще минулої весни, причому цей роман допоміг актрисі вилікувати розбите серце після болючого розриву із зіркою регбі Метью Дженнеєм. Після розлучення з ним вона втекла і сховалася в горах Канади, де кілька тижнів приходила до тями. Тепер вона щаслива, що її коханий — не зірка спорту чи кіно, а звичайна людина, з ним вона може бути сама собою і вести «нормальне» життя. Сам Вільям Найт є випускником університету в Принстоні, а нині чесно заробляє собі на життя комп'ютерним бізнесом.

Найцікавіше, що самі зірки поки що мовчать про майбутню подію, хоча дехто вже припустив, що весілля відбудеться влітку цього року. Офіційний представник Емми Уотсон на питання, чи збирається її підопічна зв'язувати себе шлюбом, відповіла: «Без коментарів».

Вільям (Мак) Найт.

Емма Уотсон.

Ната НЕТУДИХАТА

Сміятися — корисно для здоров'я. А от за насмішки, тим більше — над старістю, фізичними вадами чи недосконалістю, можна добряче поплатитися.

У цьому переконалася «дівчина місяця Playboy», актриса Дені Мазерс. Рік тому, після занять у лос-анджелеському клубі здоров'я вона побачила в роздягальні 71-річну жінку, яка так само, як і вона, переодягалася після занять. Порівнявши подумки свою фігуру з фігурою бабусі, самозакохана дів-

ОТАКОЇ!

Досміялася

Модель Playboy втратила все через насмішки над літньою жінкою

чина вирішила, що показувати таке тіло, хай і в спортивній роздягальні, — це смішно і непристойно, і потайки знявши оголену жінку, виклала фото зі своїми коментарями в соцмережі.

Утім читачам її сторінки це видалося зовсім не смішним, і вони поскаржилися на знімок із жінкою. Справа дійшла до поліції, яка пред'явила Дені звинувачення в порушенні права на приватне життя літньо-

їй леді. Слідство та судові розгляди тривали майже рік, і зрештою моделі було винесено вирок: зірку серіалу «Зухвалі і красиві» засудили до 30 днів громадських робіт і 36 місяців умовного терміну. Також суд зобов'язав її виплатити жертві її насмішок 60 доларів компенсації.

Але найбільшим покаранням для неї може стати повний крах кар'єри. Бо навряд чи хтось захоче після такого скандалу і далі її запрошувати на зйомки та фотосесії. Бо краса красою, але її репутація у світі моди теж багато важить.

ПОГОДА

1 червня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер північно-західний, 5-10 м/с. Температура вночі +14...+16, удень +21...+23.

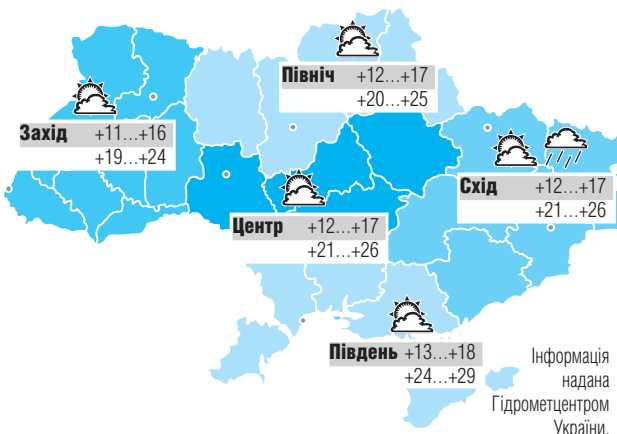
Миргород: без опадів. Уночі +15...+17, удень +23...+25.

Вінниця: без опадів. Уночі +14...+16, удень +23...+25.

Одеса: без опадів. Уночі +16...+18, удень +24...+26.

30 травня температура води в Чорному та Азовському морях становила 16-22 градуси, у Дніпрі біля Києва — 18.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, без опадів.
Трускавець: уночі +12...+14, удень +21...+23.
Моршин: уночі +12...+14, удень +20...+22.

Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса:
03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок:
т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро:
т./ф.: (044) 454-88-86,
reklam@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації:
т./ф.: (044) 454-84-41,
sale@umoloda.kiev.ua
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kiev.ua

Відділи:

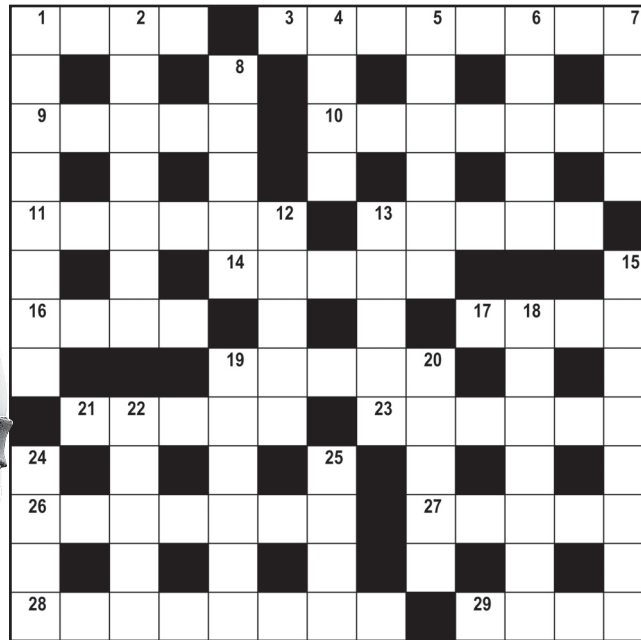
новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — povnyu4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Ця — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт»,
«Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009066
«Видавничий дім
«Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 343
Верстка та виготовлення фотоформ —
комп'ютерний центр
редакції «УМ»,
тел.: 454-87-71
Газета виходить
у вівторок, середу, четвер,
п'ятницю — суботу (спільний номер)
Тираж 86734

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №66

По горизонталі:

1. Позначення лівої ноги для навчання муштри у царській армії.
3. Телевізійна або радіопрограма.
9. «В'ється, наче змія, неспокійна ..., тулиться близьенько до підніжжя гір». (Михайло Ткач).
10. Ім'я геніального французького математика, основоположника сучасної алгебри, якого в 20 років убили на дуелі.
11. Провокаційна виклична поведінка, що суперечить загальноприйнятим нормам.
13. Придане нареченій.
14. Французький письменник, лауреат Нобелівської премії, автор роману «Кола Брюньон».
16. Освіжаючий безалкогольний напій.
17. Овочева страва.
19. Різновид японського мистецтва мультиплікації.
21. М'який метал, з якого виплавили стійкого солдатака із казки Ганса Християна Андерсена.
23. Гірський хребет на кордоні Киргизії і Казахстану.
26. Дорожня сумка.
27. Довга тоненька хлібина з білого борошна.
28. Металева скринька з отвором для збирання пожертв у церкві.
29. Стежка в горах.

По вертикалі:

1. М'який папір чи шматок тканини, яким за столом витирають руки і рот.
2. Річка на Тернопіллі і творче псевдо українського співака Андрія Підлужного.
4. «... був парубок моторний, і хлопечко хоч куди козак. Удався на всеє зле проворний, завзятіший од всіх бурлак» (Іван Котляревський).
5. Ідеал, зразок для наслідування.
6. Героїня казково-сатиричної діалогії Льюїса Керро-

ла. 7. Група слов'янських племен з рештками готів, греків та іранців, які населяли територію України.
8. Друг Ісуса Христа, якого він воскресив на третій день після смерті.
12. Плескуватий круглий камінь, призначений для лущення і розмелювання зерна та інших твердих предметів.
13. Італійський футбольний клуб.
15. Найвищий представницький орган у кримських татар.
18. Гол, забитий у власні ворота.
19. Богиня ранкової зорі у стародавніх римлян.
20. Річка в Німеччині, на якій відбулося історичне з'єднання двох фронтів антитерористичної коаліції у часи Другої світової війни.
22. Солодкий алкогольний напій.
24. Український боксер, чемпіон світу за версією WBO у першій важкій вазі.
25. Навхрест скріплені й обмотані колючим дротом колоди або рейки, які застосовують проти ворожих танків і піхоти.

Кросворд №65 від 30 травня

ПРИКОЛИ

— Дівчина запитує свого нового приятеля:
— Чому, коли ми цілуємося, ти змушуєш тримати тебе за вуха?
— Тому що раніше в такій ситуації в мене з кишені зник гаманець із грошиками.

Чоловік і дружина гуляють у парку.
— Люба, постарайся видаватися щасливою.
— Чому?

— Жінка, яка йде нам назустріч, — моя перша дружина.

— Мамо, завтра батьківські збори. Підеш?
— Ні, синку, ми краще на ці гроші з тобою в Туреччину з'їздимо.

— Бокс — найкращий вид спорту!
— Ви, напевно, відомий боксер?
— Ні, я стоматолог.